

เอกสารประกอบการสัมมนา
โครงการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
ด้วยพลังของประชาชน

An Action Research Project on Reforming the Criminal Justice System
by People Power

โดย สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)

วันเสาร์ที่ 19 – วันอาทิตย์ที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2562

ณ ศรีเปี่ยมสุขรีสอร์ท ซอยร่วมสุข ถนนติวานนท์ หมู่ 1 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จ.ปทุมธานี

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	
โครงการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วยพลังของประชาชน	1
กำหนดการ	7
PPT. การขับเคลื่อนโครงการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วยพลังของประชาชน	9
แผนการดำเนินงานโครงการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วยพลังของประชาชน	14
ข้อเสนอการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	15
PPT. ข้อเสนอการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	27
สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)	39
ภาคผนวก	
- รายชื่อคณะทำงานโครงการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วยพลังของประชาชน	
- ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ....	

โครงการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วยพลังของประชาชน

An Action Research Project on Reforming the Criminal Justice System by People Power

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้รับรองและคุ้มครองสิทธิในการบวนการยุติธรรม ดังนี้ มาตรา 28 ได้รับรองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย มาตรา 29 คุ้มครองสิทธิของบุคคลที่ไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ มาตรา 68 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพเป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินควร มาตรา 258 หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม

อย่างไรก็ตามบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญายังมีการบังคับใช้กฎหมายที่เลือกปฏิบัติและละเมิดสิทธิมนุษยชน ทำให้มีการฟ้องร้องคดีเข้าสู่การพิจารณาในกระบวนการยุติธรรมจำนวนมาก ในขณะที่ภาครัฐมีงบประมาณที่จำกัด และการบริหารงานยุติธรรมยังขาดการประสานงานอย่างบูรณาการระหว่างหน่วยงานของรัฐ นอกจากนี้การอำนวยความสะดวกยุติธรรมถึงแม้ว่าภาครัฐได้มีการปรับปรุงให้มีการอำนวยความสะดวกช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายรวดเร็วและมีประสิทธิภาพดีขึ้นแต่ยังมีข้อจำกัดที่ภารกิจของหน่วยงานภาครัฐมากขึ้นจึงทำให้การดำเนินงานยังมีประสิทธิภาพไม่เต็มที่

คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย (Law Reform Commission of Thailand /พ.ศ.2554 - 2558) ได้จัดทำข้อเสนอการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งระบบ ตั้งแต่ขึ้นก่อนการพิจารณาคดี ขึ้นการพิจารณาคดีในชั้นศาล และชั้นภายหลังการพิจารณาคดี ต่อมาคณะกรรมการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรมได้จัดทำแผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม (พ.ศ. 2560 – พ.ศ. 2564) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) โดยมีเป้าหมายรวมดังนี้

1. การดำเนินงานในทุกขั้นตอนมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนผู้มีอรรถคดีได้รับความยุติธรรมอย่างรวดเร็ว และมีระบบตรวจสอบความคืบหน้าในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน
2. มีกลไกช่วยเหลือประชาชนผู้มีอรรถคดีให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยเสมอภาค และมีหลักประกันคุ้มครองสิทธิที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
3. มีกลไกในการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดโดยเสมอภาคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและนำมาตรการอื่นมาใช้แทนการควบคุมตัว จำคุก กักขัง
4. มีการปรับกระบวนการทศน์ในการบริหารงานยุติธรรม เพื่อให้สังคมมีความปลอดภัยอย่างยั่งยืนและมีความเป็นธรรม โดยมีการกำหนดโทษอาญาที่เหมาะสมได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำผิด มีการกระทำผิดซ้ำลดลง พัฒนาระบบการบำบัดฟื้นฟูผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด

และบูรณาการฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาและจำเลย ตลอดจนมีการดำเนินมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

5. ระบบสอบสวนคดีอาญามีการปรับปรุงให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ สร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ และมีการกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงานในชั้นสอบสวน ชั้นไต่สวน และชั้นฟ้องคดี
6. ระบบนิติวิทยาศาสตร์มีมาตรฐาน มีระบบตรวจเก็บพยานหลักฐานและการตรวจพิสูจน์ที่มีคุณภาพ น่าเชื่อถือ และเป็นอิสระ มีมาตรฐานวิชาชีพของผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ และสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนให้มีทักษะในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ รวมทั้งจัดให้มีแพทย์นิติเวชที่เพียงพอต่อการรองรับงานด้านนิติเวชได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมทั่วประเทศ
7. มีวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งอำนวยความสะดวกด้วยความสะดวกรวดเร็ว และขจัดวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นอุปสรรคต่อการอำนวยความสะดวก โดยนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร
8. กระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพเอื้อต่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ มีการจัดตั้งศาลพาณิชย์หรือแผนกคดีพาณิชย์เพื่ออำนวยความสะดวกในคดีพาณิชย์ที่เป็นธรรม รวดเร็ว มีมาตรฐานเทียบเท่ามาตรฐานอารยประเทศ พัฒนาสถาบันอนุญาโตตุลาการของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ การบริการประชาชน และรองรับการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.) เป็นองค์กรเอกชนด้านคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ได้ก่อตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 ซึ่งประกอบด้วยเครือข่ายของทนายความ องค์กร และประชาชนที่มีบทบาทในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้กับประเทศไทย มีความเห็นร่วมกันว่าประเทศไทยจำเป็นต้องมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนอแนวทางการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และแผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมดังกล่าว เพื่อให้มีการบังคับใช้ทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้อย่างเป็นจริง และเป็นการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชนเห็นว่าการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมที่มีความสำคัญที่ควรทำเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยประชาชนมีส่วนร่วมในปีแรกมี 2 ประเด็น คือ

- 1) การปฏิรูประบบการดำเนินคดีอาญาชั้นก่อนฟ้องคดีหรือชั้นพนักงานซึ่งเป็นกระบวนการยุติธรรมก่อนการดำเนินคดีอาญาที่จะคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนเพื่อไม่ให้ผู้บริสุทธิ์ หรือเหยื่อเข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีอาญา
- 2) การปรับปรุงระบบการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ซึ่งจะปลดภาระของประชาชนและภาระของหน่วยงานของรัฐที่ต้องสูญเสียทั้งเวลาและงบประมาณเป็นจำนวนมากในชั้นก่อนการดำเนินคดีอาญา

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชนจึงได้เสนอโครงการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วยพลังของประชาชน ซึ่งประกอบด้วยเครือข่ายประชาชนและองค์กรเอกชนที่ปกป้องสิทธิมนุษยชนให้มีบทบาทในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและการบริหารงานยุติธรรม ให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนวทางและแผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาดังกล่าว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เครือข่ายประชาชนและเครือข่ายองค์กรที่ปกป้องสิทธิมนุษยชนมีบทบาทในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
2. เพื่อเสนอนโยบาย การปรับปรุงกฎหมาย พร้อมกับการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการดำเนินคดีอาญาชั้นพนักงานและการพิจารณาตัดสินชั้นศาลให้เกิดความเป็นธรรมอย่างแท้จริง
3. เพื่อปรับปรุงระบบการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายให้มีประสิทธิภาพก่อนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และการเยียวยาผู้เสียหายจากรัฐ

การดำเนินการ

กระบวนการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. จัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของภาคประชาสังคมประกอบด้วยผู้แทนองค์กรสิทธิมนุษยชน นักกฎหมาย/ทนายความสิทธิมนุษยชน นักวิชาการ จำนวน 15 คน ทำหน้าที่เป็นหัวขบวนของการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม
2. จัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในอนุภูมิภาค ประกอบด้วย ผู้แทนขององค์กรสิทธิมนุษยชน นักกฎหมาย/ทนายความสิทธิมนุษยชน นักวิชาการ อนุภูมิภาคละ 5 คน ทำหน้าที่เป็นแกนนำของการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมใน 9 อนุภูมิภาค ได้แก่
 - 1) ภาคเหนือตอนบน
 - 2) ภาคเหนือตอนล่าง
 - 3) ภาคอีสานเหนือ
 - 4) ภาคอีสานใต้
 - 5) ภาคกลาง
 - 6) ภาคตะวันออก
 - 7) ภาคตะวันตก
 - 8) ภาคใต้ตอนบน
 - 9) ภาคใต้ตอนล่าง
3. จัดประชุมร่วมคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมทางอาญาระดับชาติและระดับภูมิภาค เพื่อสร้างความเข้าใจในเป้าหมายของงานขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และเตรียมการจัดเวทีขับเคลื่อนระดับภูมิภาค
4. จัดเวทีในอนุภูมิภาคเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาใน 2 ประเด็น คือ

- 1) ปรับปรุงระบบการดำเนินคดีอาญาชั้นก่อนฟ้องคดีหรือชั้นพนักงานและชั้นพิจารณาคดี
- 2) ปรับปรุงระบบการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
5. จัดทำกรณีศึกษาบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ประสบปัญหาไม่ได้รับความเป็นธรรมจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา 10 กรณี
6. จัดเวทีส่วนกลางเพื่อระดมความคิดเห็นการปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกิดผลในทางปฏิบัติ
7. จัดการประชุมคณะกรรมการระดับชาติและระดับอนุภูมิภาคเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะ และยื่นข้อเสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรี และประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
8. จัดเวทีระดับชาติเพื่อนำเสนอรายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการและรับฟังความคิดเห็น
9. จัดเวทีแถลงข่าว 5 ครั้ง
10. จัดทำเว็บไซต์และสื่อออนไลน์ในการรณรงค์เผยแพร่

แผนการดำเนินงาน

กิจกรรม	เดือนที่											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. จัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของภาคประชาสังคมระดับชาติและระดับภูมิภาค	↔											
2. จัดประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมทางอาญาระดับชาติและระดับภูมิภาคเพื่อทำความเข้าใจเป้าหมายและกระบวนการขับเคลื่อน และเตรียมการจัดเวทีอนุภูมิภาค		↔										
3. ขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการดำเนินคดีอาญาชั้นก่อนฟ้องคดี ชั้นประทับรับฟ้อง และชั้นพิจารณาคดี			←								→	
4. จัดทำกรณีศึกษาบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ประสบปัญหาไม่ได้รับความเป็นธรรมจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา 10 กรณี			←								→	
5. ขับเคลื่อนปรับปรุงระบบการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายให้มีประสิทธิภาพ			←								→	
6. นำเสนอข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง								↔				
7. ติดตามการนำข้อเสนอแนะไปสู่การปฏิบัติ									←		→	

กิจกรรม	เดือนที่											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
8. ปรับปรุงระบบการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายให้มีประสิทธิภาพ			←								→	
9. จัดประชุมคณะกรรมการระดับชาติและระดับอนุภูมิภาคเพื่อสรุปข้อเสนอแนะ และถอดบทเรียนการขับเคลื่อน.									↔			
10. จัดเวทีแลกเปลี่ยน 3 ครั้ง					↔			↔			↔	
11. ยื่นข้อเสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรีและประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ											↔	
12. จัดทำเว็บไซต์และสื่อออนไลน์ในการรณรงค์เผยแพร่	←											→

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

จำนวนเดือน	กิจกรรม (activities)	ผลที่คาดว่าจะได้รับ (outputs)
6 เดือน	- ทีมงานดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของภาคประชาสังคมระดับชาติและระดับอนุภูมิภาค - จัดประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมทางอาญาระดับชาติและระดับภูมิภาคเพื่อทำความเข้าใจเป้าหมายและกระบวนการขับเคลื่อน และเตรียมการจัดเวทีอนุภูมิภาค - ขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการดำเนินคดีอาญาชั้นก่อนฟ้องคดี ชั้นประทับรับฟ้อง และชั้นพิจารณาคดี - นำเสนอข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในอนุภูมิภาค - จัดเวทีแลกเปลี่ยน 1 ครั้ง และติดตามการนำข้อเสนอแนะไปสู่การปฏิบัติ	- เกิดคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของภาคประชาสังคมระดับชาติและระดับอนุภูมิภาค - คณะกรรมการขับเคลื่อนมีเป้าหมายและทิศทางเดียวกันในการขับเคลื่อน และมีความพร้อมในการจัดเวทีระดับภูมิภาค - รายงานการจัดเวที 9 อนุภูมิภาคในการปฏิรูประบบการดำเนินคดีอาญาชั้นเจ้าพนักงานและชั้นพิจารณาคดี - ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูประบบการดำเนินคดีอาญาชั้นพนักงานและชั้นพิจารณาคดี - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อเสนอแนะไปสู่การปฏิบัติ

จำนวนเดือน	กิจกรรม (activities)	ผลที่คาดว่าจะได้รับ (outputs)
6 เดือน	1. ขับเคลื่อนปรับปรุงระบบการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายให้มีประสิทธิภาพ 2. ปรับปรุงระบบการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายให้มีประสิทธิภาพ 3. จัดประชุมคณะกรรมการระดับชาติและระดับอนุภูมิภาคเพื่อถอดบทเรียนการขับเคลื่อนและจัดทำข้อเสนอแนะ 4. ยื่นข้อเสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรีและประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และจัดเวทีถกแถลงข่าว 1 ครั้ง 5. จัดเวทีระดับชาติเพื่อนำเสนอรายงานการวิจัยและรับฟังความคิดเห็น และจัดเวทีถกแถลงข่าว 1 ครั้ง	1. มีการปรับปรุงการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายใน 9 อนุภูมิภาค 2. ระบบการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายใน 9 อนุภูมิภาคได้รับการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ 3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับข้อเสนอแนะเรื่องการปฏิรูประบบการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย 4. บทเรียนการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมปีที่ 1 และข้อเสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรีและประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ 5. นายกรัฐมนตรีและประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาตินำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงนโยบายและกฎหมายเพื่อให้เกิดการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมในชั้นพนักงาน ชั้นพิจารณาคดี และปรับปรุงการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายให้มีประสิทธิภาพ

ผลกระทบต่อสังคม

1. เครือข่ายประชาชนมีความตื่นตัวและต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญามากขึ้น
2. เกิดการปรับปรุงนโยบายและกฎหมายในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาใน 2 ประเด็น คือ (1) การปฏิรูประบบการดำเนินคดีอาญาชั้นก่อนฟ้องคดี ชั้นประทับรับฟ้อง และชั้นพิจารณาคดี และ (2) การช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ

หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (Union for Civil Liberty)

กำหนดการ

การสัมมนาการขับเคลื่อนโครงการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วยพลังของประชาชน

ในวันเสาร์ที่ 19 – วันอาทิตย์ที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2562

ณ ศรีเปี่ยมสุขรีสอร์ท ซอยร่วมสุข ถนนติวานนท์ หมู่ 1 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จ.ปทุมธานี

จัดโดย สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)

วันเสาร์ที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2562

09.00 - 10.00 น.	ลงทะเบียน
10.00 - 10.30 น.	☛ ชี้แจงการขับเคลื่อนโครงการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วยพลังของประชาชน ☛ แนะนำองค์กรและรับสมัครสมาชิก วิทยากร : นายนิกร วิสเพ็ญ ประธานสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)
10.30 - 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.45 - 12.30 น.	☛ ภาพรวมปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา วิทยากร : 1. นายสมชาย หอมลออ ประธานมูลนิธิสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา 2. อัยการน้ำแท้ มีบุญสร้าง อัยการจังหวัดกาญจนบุรี 3. นายไพโรจน์ พลเพชร ประธานมูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม ผู้ดำเนินรายการ : นางสาวสมศรี หาญอนันทสุข ผู้ประสานงานเครือข่ายปฏิรูปตำรวจ
12.30 - 13.30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.30 - 17.00 น.	☛ ปัญหาและข้อเสนอในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ผู้ดำเนินรายการ : 1. นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์ กรรมการสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.) 2. นายไพโรจน์ พลเพชร ประธานมูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม (พักรับประทานอาหารว่างเวลา 15.00 - 15.15 น.)
17.00 - 18.00 น.	พักผ่อนตามอัธยาศัย
18.00 - 19.00 น.	รับประทานอาหารเย็น
19.00 - 21.00 น.	☛ ปัญหาและข้อเสนอในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ต่อ) ผู้ดำเนินรายการ : 1. นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์ กรรมการสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.) 2. นายไพโรจน์ พลเพชร ประธานมูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม

วันอาทิตย์ที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2562

- 07.30 - 08.30 น. รับประทานอาหารเช้า
- 08.30 - 09.00 น. กรอบการวางแผน
 วิทยากร : ผศ.ดร. จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร ที่ปรึกษาสมาคมสิทธิเสรีภาพของ
 ประชาชน (สสส.)
- 09.00 - 12.30 น. วางแผนการขับเคลื่อน
 ผู้ดำเนินรายการ :
 1. นายนิกร วิสเพ็ญ ประธานสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)
 2. นางสุนทรี เช่งกิ่ง กรรมการสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)
 (พักรับประทานอาหารว่างเวลา 10.15 - 10.30 น.)
- 12.30 - 13.30 น. รับประทานอาหารกลางวัน
- 13.30 - 15.00 น. สรุปและปิดการสัมมนา
 ผู้ดำเนินรายการ :
 1. นายนิกร วิสเพ็ญ ประธานสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)
 2. นางสุนทรี เช่งกิ่ง กรรมการสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)
- 15.00 น. เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

การขับเคลื่อนโครงการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วยพลังของประชาชน

โครงการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ด้วยพลังของประชาชน

นายนิกร วิสเพ็ญ

(ประธานสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา - มีต่อ

➤ **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย** ได้รับรองสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังนี้

มาตรา 28 ได้รับรองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

มาตรา 29 คู่คุ้มครองสิทธิของบุคคลที่ไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้

มาตรา 68 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพเป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินควร

มาตรา 258 หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา - มีต่อ

➤ จุดอ่อนบัพัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

- มีการบังคับใช้กฎหมายที่เลือกปฏิบัติและละเมิดสิทธิมนุษยชน ทำให้มีการฟ้องร้องคดีเป็นจำนวนมาก
- ภาครัฐมีงบประมาณที่จำกัด
- การบริหารงานยุติธรรมยังขาดการประสานงานอย่างบูรณาการระหว่างหน่วยงานของรัฐ และการดำเนินงานยังมีประสิทธิภาพไม่เต็มที่

➤ คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย (Law Reform Commission of Thailand/ พ.ศ. 2554 – 2558) ได้จัดทำข้อเสนอการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งระบบ ตั้งแต่ก่อนชั้นพิจารณาคดี ชั้นการพิจารณาคดี และชั้นภายหลังการพิจารณาคดี

➤ ต่อมา คณะกรรมการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม ได้จัดทำแผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม (พ.ศ. 2560 – 2564) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

➤ สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)

เห็นว่า **การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมมีความสำคัญ** ที่ควรทำ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยประชาชนมีส่วนร่วม ในปีแรกมี 2 ประเด็น คือ

(1) การปฏิรูประบบการดำเนินคดีอาญาชั้นก่อนฟ้องคดีหรือชั้นพนักงานซึ่งเป็นกระบวนการยุติธรรมก่อนการดำเนินคดีอาญาที่จะคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน เพื่อไม่ให้ผู้บริสุทธิ์ หรือเหยื่อเข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีอาญา

(2) การปรับปรุงระบบการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ซึ่งจะปลดภาระของประชาชนและภาระของหน่วยงานของรัฐที่ต้องสูญเสียทั้งเวลาและงบประมาณเป็นจำนวนมากในชั้นก่อนการดำเนินคดีอาญา

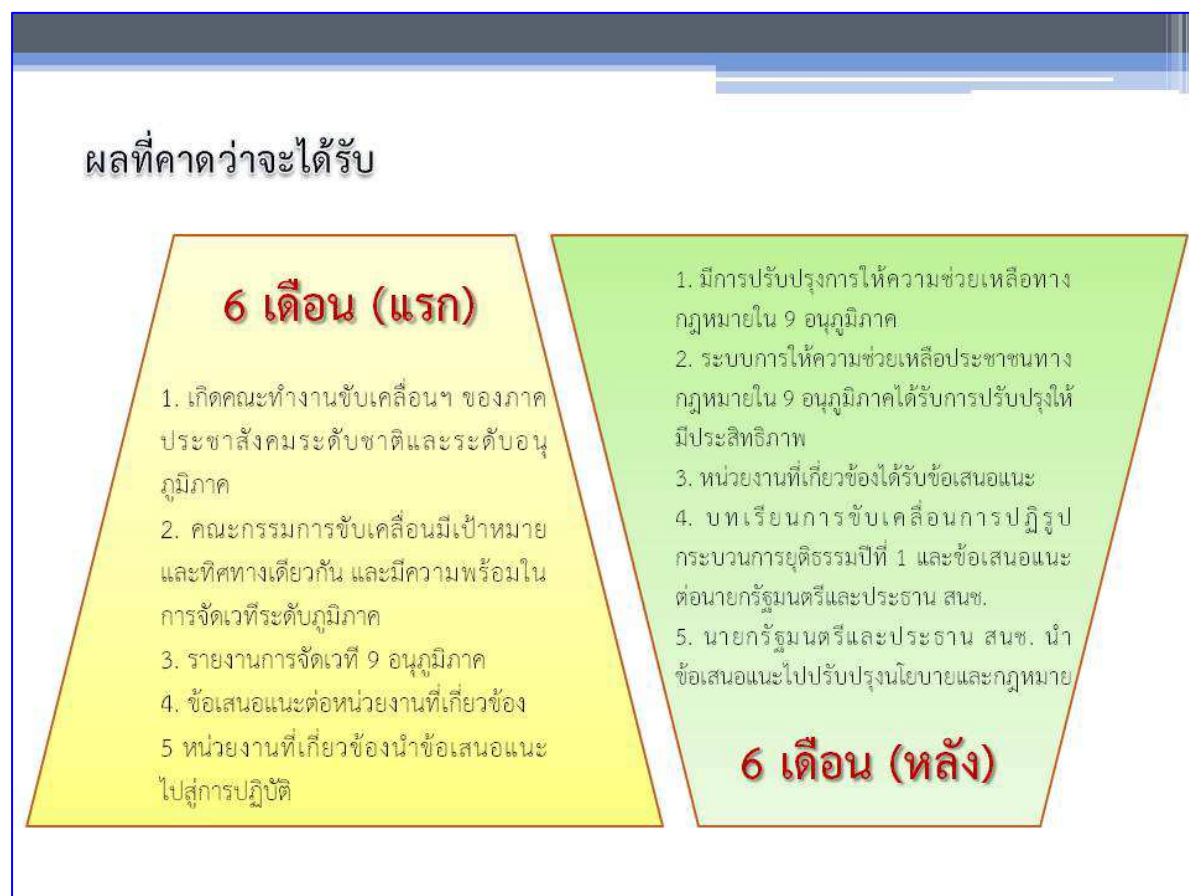
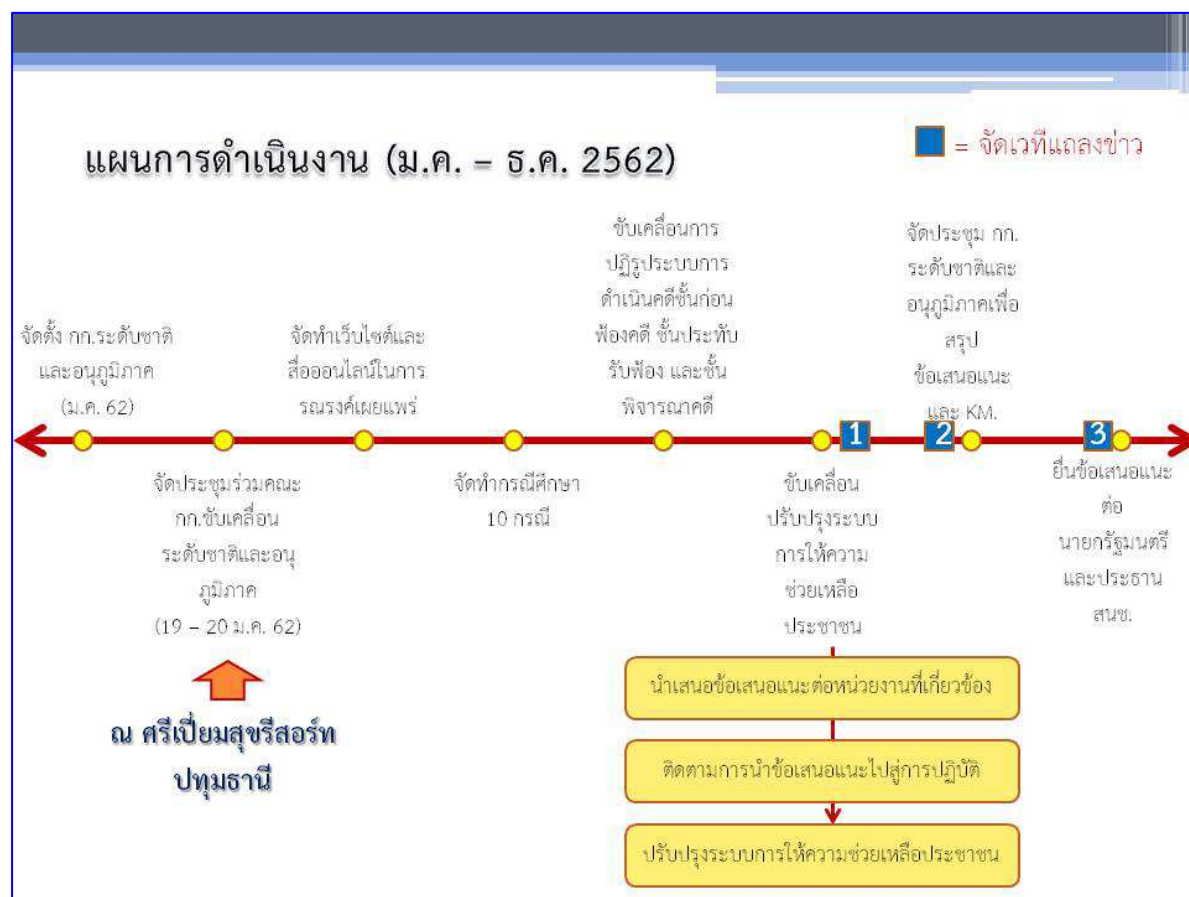
วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เครือข่ายประชาชนและเครือข่ายองค์กรที่ปกป้องสิทธิมนุษยชนมีบทบาทในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
2. เพื่อเสนอนโยบาย การปรับปรุงกฎหมาย พร้อมกับการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการดำเนินคดีอาญาชั้นพนักงานและการพิจารณาคดีในชั้นศาลให้เกิดความเป็นธรรมอย่างแท้จริง
3. เพื่อปรับปรุงระบบการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายให้มีประสิทธิภาพก่อนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และการเยียวยาผู้เสียหายจากรัฐ

การจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในอนุภูมิภาค

- 1) ภาคเหนือตอนบน
- 2) ภาคเหนือตอนล่าง
- 3) ภาคอีสานเหนือ
- 4) ภาคอีสานใต้
- 5) ภาคกลาง
- 6) ภาคตะวันออก
- 7) ภาคตะวันตก
- 8) ภาคใต้ตอนบน
- 9) ภาคใต้ตอนล่าง

ผลกระทบต่อสังคม

1

- เครือข่ายประชาชนมีความตื่นตัวและต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญามากขึ้น

2

- เกิดการปรับปรุงนโยบายและกฎหมายในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาใน 2 ประเด็น คือ 1) การปฏิรูประบบการดำเนินคดีอาญาชั้นก่อนฟ้องคดี ชั้นประทับรับฟ้อง และชั้นพิจารณาคดี และ 2) การช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ

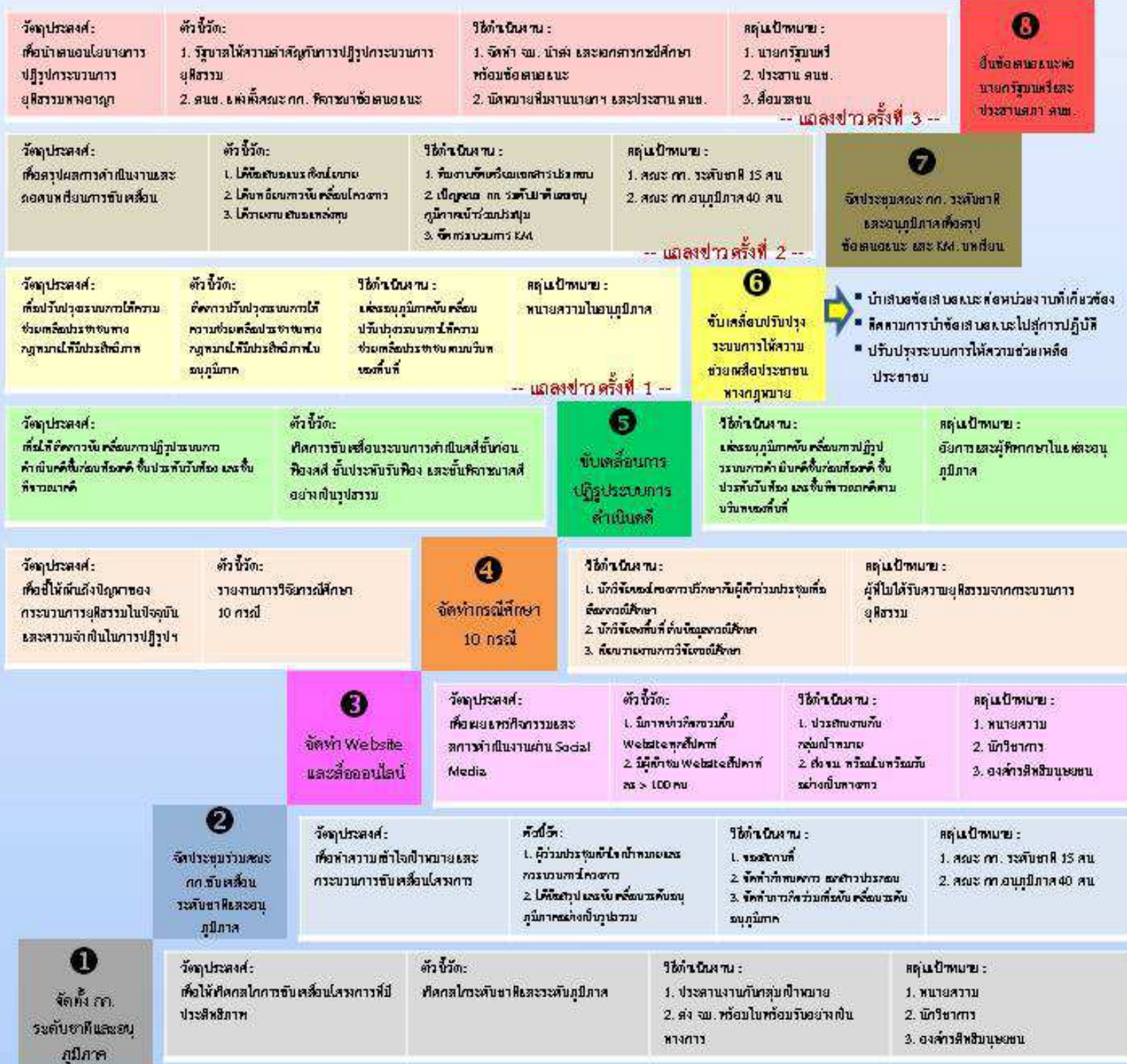
แผนการดำเนินงานโครงการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ด้วยพลังของประชาชน

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)

วัตถุประสงค์...

- 1 เพื่อให้เครือข่ายประชาชนและเครือข่ายองค์กรที่ปกป้องสิทธิมนุษยชนมีบทบาทในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
- 2 เพื่อเสนอนโยบาย การปรับปรุงกฎหมาย พร้อมกับการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการดำเนินคดีอาญาขึ้นพนักงานและการพิจารณาตัดสินในชั้นศาลให้เกิดความเป็นธรรมอย่างแท้จริง
- 3 เพื่อปรับปรุงระบบการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายให้มีประสิทธิภาพก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และการเยียวยาผู้เสียหายจากรัฐ

ข้อเสนอการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา¹
จัดทำโดยสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน

กระบวนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา/หลักการและเหตุผล	ประเด็นการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
1. ขั้นก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ส่งเสริมการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม 1) กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติด้านการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับพื้นที่ 2) พัฒนามาตรการป้องกันอาชญากรรมด้วยการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชน ฝ่ายปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานของรัฐอื่น 3) พัฒนาระบบข้อมูลและองค์ความรู้ด้านอาชญากรรมเพื่อสนับสนุนการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และให้สาธารณชนเข้าถึงข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการ	1) ปฏิรูปงานตำรวจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม	1. ให้มีสถาบันการศึกษาเน้นวิชาการตำรวจสมัยใหม่ โดยแยกการเรียนการสอนออกจากโรงเรียนเตรียมทหารและพัฒนาหน่วยงานวิจัยและพัฒนาเพื่อสนับสนุนงานตำรวจ 2. ปรับโครงสร้างองค์กรและการบริหารงานให้มีการกระจายอำนาจ ประกอบด้วยส่วนกลางสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และส่วนจังหวัดสังกัดฝ่ายปกครองของแต่ละพื้นที่ มีการกำกับดูแลจากคณะกรรมการหลายระดับ และมีการตรวจสอบจากประชาชน 3. ปรับปรุงระบบการบริหารงานบุคคล โดยมีคณะกรรมการบริหารงานบุคคลที่เป็นอิสระตามหลักนิติธรรม ลดวัฒนธรรมการจัดระบบชั้นยศแบบองค์กรทหาร 4. โอนภารกิจที่มีใช้ภารกิจหลักไปยังหน่วยงานอื่น และให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลในลักษณะเครือข่าย 5. ปรับปรุงระบบการตรวจสอบ โดยแยกจเรตำรวจออกจากโครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด้วยกลไกภายนอกที่เป็นอิสระ เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์เกี่ยวกับตำรวจที่มีผลผูกพันทางวินัย 6. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนตามหลักการตำรวจชุมชน	คณะกรรมการปฏิรูปตำรวจได้เสนอให้ปรับปรุงแก้ไข ร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (อยู่ระหว่างการพิจารณาใน สนช.) สภาพปัญหา : การกำหนดให้การแต่งตั้งข้าราชการตำรวจให้ดำรงตำแหน่งจเรตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้บังคับการ และพนักงานสอบสวน ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติคัดเลือกรายชื่อข้าราชการตำรวจเสนอคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ (ก.ตร.) เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนแล้วจึงให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนั้น ไม่เหมาะสมกับสภาวะการณ์ปัจจุบัน ข้อเสนอ : กำหนดให้การแต่งตั้งข้าราชการตำรวจให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ไม่ต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ (ก.ตร.) แต่ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติพิจารณา คัดเลือก และแต่งตั้ง เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารราชการในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

¹ รวบรวมข้อเสนอจาก คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย, “แนวทางการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา”, สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย, กรุงเทพมหานคร, สิงหาคม 2559.

กระบวนการปฏิรูปกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา/หลักการและ เหตุผล	ประเด็นการปฏิรูป กระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
ป้องกันและควบคุมอาชญากรรม		7. พัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของตำรวจ ระบบการจัดเก็บข้อมูล ระบบแผนที่อาชญากรรมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลในพื้นที่ระหว่างตำรวจกับชุมชน	
	2) ทบทวนโทษทางอาญาทั้งระบบและลดทอนความเป็นอาชญากรรม	1. ทบทวนกฎหมายที่มีโทษทางอาญาทั้งระบบให้มีเท่าที่จำเป็นและเหมาะสม (กฎหมายที่มีโทษทางอาญามากกว่า 350 ฉบับ) 2. ลดทอนความเป็นอาชญากรรมในความผิดบางประเภท 3. กำหนดนโยบายสำหรับความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย และเกี่ยวเนื่องกับประชาชนที่เดือดร้อนเกินสมควรจากกฎหมายหรือนโยบาย เช่น คดีป่าไม้ที่ดิน	คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2561 อนุมัติการกำหนดโทษทางอาญาเท่าที่จำเป็นเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญ กำหนดปรับโทษอาญาที่ไม่รุนแรงแต่ยังเป็นโทษอาญาที่ทำให้สร้างภาระต่อศาล เป็นโทษอย่างอื่น มีหลักเกณฑ์ที่ส่วนราชการจะเสนอกฎหมายใหม่แล้วต้องการกำหนดโทษทางอาญา ได้แก่ 1) เป็นการกระทำที่กระทบกับความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง และมีผลกระทบต่อส่วนรวม 2) เป็นกรณีที่ไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผล มีประสิทธิภาพเพียงพอให้ประชาชนปฏิบัติตาม และ 3) กฎหมายใดที่มีความผิดทางอาญาแล้วมีโทษปรับเพียงสถานเดียว หรือมีโทษจำคุกแต่สามารถเปรียบเทียบเป็นโทษปรับได้ ให้เปลี่ยนเป็นวิธีการอื่นที่ไม่ใช่โทษทางอาญา
	3) หันเหคดีอาญาที่ไม่ร้ายแรงออกจากกระบวนการยุติธรรม (ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และยุติธรรมชุมชน)	ให้มีกฎหมายกลางเกี่ยวกับยุติธรรมชุมชน ที่ครอบคลุมภารกิจในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม การระงับข้อพิพาทในชุมชน การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชน การฟื้นฟูเยียวยาผู้เสียหาย และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการร่วมกับหน่วยงานของรัฐ	1. คณะรัฐมนตรี เสนอ ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. (อยู่ระหว่างการพิจารณาใน สนช.) หลักการและข้อเสนอ : ปัจจุบันข้อพิพาททางแพ่งและทางอาญาเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก จึงสมควรนำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่มากนัก และ

กระบวนการปฏิรูปกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา/หลักการและ เหตุผล	ประเด็นการปฏิรูป กระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
			ข้อพิพาททางอาญาบางประเภท มากำหนดเป็นกฎหมายกลางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐ หรือ ศูนย์ใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชนใช้ในการยุติหรือระงับข้อพิพาทดังกล่าว โดยคำนึงถึงความยินยอมของคู่กรณี ทำให้ปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลลดน้อยลง ลดปัญหาความขัดแย้ง และงบประมาณของแผ่นดินและเกิดความสมานฉันท์ในสังคม 2. กระทรวงยุติธรรมเสนอ ร่างพระราชบัญญัติยุติธรรมชุมชน พ.ศ. (อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา) หลักการและข้อเสนอ : เนื่องจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในงานยุติธรรมตามแนวความคิดยุติธรรมชุมชนในปัจจุบัน ยังไม่มีกรอบแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน และยังไม่มีความหมายรองรับการปฏิบัติงานของหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง เป็นผลให้การดำเนินงานดังกล่าวยังไม่สามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ จึงสมควรกำหนดให้มีกฎหมาย เกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านงานยุติธรรมระดับชุมชน โดยมีอาสาสมัครยุติธรรมชุมชน ศูนย์ยุติธรรมชุมชน และกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชน เพื่อเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานยุติธรรมชุมชนและรองรับการปฏิบัติงานของหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง 3. สมาชิก สนช. เสนอร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยคดีอาญาในชั้นสอบสวน พ.ศ. (กำลังพิจารณาใน สนช.) ให้มีการไกล่เกลี่ยคดีอาญาในชั้นสอบสวนเกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้ ความผิดลหุโทษ และความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี เนื่องจากมีคดีอาญาบางคดีมีลักษณะของการกระทำเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรง และไม่ส่งผลกระทบต่อสังคม ซึ่งผู้ต้องหาอาจกลับเป็นคนเป็นคนดีได้และอาจได้รับการชดเชยเยียวยาตามสมควร

กระบวนการปฏิรูปกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา/หลักการและ เหตุผล	ประเด็นการปฏิรูป กระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
2. ขั้นเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ชั้นเจ้าพนักงาน) รับรองหลักการสากลไว้ในกฎหมาย และกำหนดแนวปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ได้แก่ - หลักการตรวจสอบค้นหาความจริง - หลักการรวบรวมพยานหลักฐานให้มีประสิทธิภาพ - หลักการออกมาตรการบังคับในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาเฉพาะเมื่อมีเหตุอันควรสงสัย - หลักการแจ้งสิทธิในชั้นสอบสวน - หลักการแจ้งข้อกล่าวหาโดยต้องได้รับความเห็นชอบจากพนักงานอัยการ และเปิดให้สามารถแก้ข้อกล่าวหาและแสดงพยานหลักฐานพร้อมทั้งวิธีการเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ - หลักการตรวจร่างกายผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมหรือควบคุมตัว - ยกเลิกแนวปฏิบัติในการนำผู้ต้องหาไปแถลงข่าว และการทำแผนประกอบการรับสารภาพ	1. ปรับโครงสร้างการสอบสวน และการฟ้องร้องคดีให้เป็นกระบวนการเดียวกัน โดยให้พนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบ	1. ในการแจ้งข้อหา ต้องให้พนักงานอัยการเห็นชอบก่อน 2. ในการจับกุมและควบคุมตัว ให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ในการกลั่นกรองคำร้องขอออกหมายอาญาต่อศาล 3. ยกเลิกระบบงดการสอบสวนโดยให้พนักงานอัยการควบคุมการสอบสวนและติดตามจนกว่าคดีจะหมดอายุความ 4. ในการไต่ถามผู้ต้องหาอาญาให้ปรับใช้หลักยุติธรรมสมานฉันท์ และเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการ ไม่ควรให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้ไต่ถามผู้ต้องหาอาญา 5. ให้มีพนักงานสอบสวนตามหน่วยงานที่รับผิดชอบกฎหมายแต่ละประเภท โดยพนักงานสอบสวนแยกจาก สตช. ไปอยู่กับกระทรวงยุติธรรม 6. ยกเลิกคำสั่ง คสช. ที่ 115/2557 แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ข้อ ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๔๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา “มาตรา ๑๔๕/๑ สำหรับการสอบสวนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานตำรวจ ในกรณีที่มีคำสั่งไม่ฟ้อง และคำสั่งนั้นไม่ใช่คำสั่งของอัยการสูงสุด ถ้าในกรุงเทพมหานครให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งเสนอผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ถ้าในจังหวัดอื่นให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งเสนอผู้บัญชาการ หรือรองผู้บัญชาการ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ แต่ทั้งนี้มิได้ตัดอำนาจ	คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้เสนอ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (อยู่ระหว่างการพิจารณาใน สนช.) 1. ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้พนักงานอัยการร่วมทำการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน ในกรณีดังต่อไปนี้ (1) คดีที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือโทษสถานหนักกว่านั้น (2) คดีที่ผู้มีส่วนได้เสียในคดีร้องขอให้พนักงานอัยการเข้าร่วมทำการสอบสวน (3) คดีที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าควรได้รับคำปรึกษาแนะนำจากพนักงานอัยการ (4) คดีอื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง 2. ในการสอบสวนร่วมกัน หากพนักงานอัยการเห็นสมควร ให้พนักงานอัยการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนเพื่อให้คำแนะนำหรือตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่ชั้นเริ่มการสอบสวน โดยให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามคำแนะนำของพนักงานอัยการในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดีนั้น 3. ในระหว่างที่พนักงานอัยการยังมิได้เข้าร่วมการสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนไปพลางก่อน และถือว่าการสอบสวนดังกล่าวชอบด้วยกฎหมาย 4. ในคดีที่ผู้เสียหายหรือผู้กล่าวหาฟ้องเรียนว่าพนักงานสอบสวนไม่รับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ หากพนักงานอัยการเห็นสมควรอาจรับทำการสอบสวน และอาจแจ้งให้พนักงานสอบสวนเข้าร่วมทำการสอบสวนได้ 5. ในการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อ 4 ให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่

กระบวนการปฏิรูปกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา/หลักการและ เหตุผล	ประเด็นการปฏิรูป กระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
		พนักงานอัยการที่จะจัดการอย่างใดแก่ผู้ต้องหาตั้งบัญชีไว้ ในมาตรา 143 “ในกรณีที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการ ตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติใน กรุงเทพมหานคร หรือ ผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการซึ่ง เป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบใน จังหวัดอื่นแย้งคำสั่งของพนักงานอัยการ ให้ส่งสำนวนพร้อม กับความเห็นที่แย้งไปยังอัยการสูงสุดเพื่อชี้ขาด แต่ถ้าคดีจะ ขาดอายุความ หรือมีเหตุอย่างอื่นอันจำเป็นต้องรีบฟ้อง ก็ให้ ฟ้องคดีนั้นตามความเห็นของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจ แห่งชาติ ผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการ ดังกล่าวแล้วแต่ กรณีไปก่อน”	เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน ทั้งนี้ให้พนักงานอัยการเป็นพนักงานฝ่าย ปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ โดยในการค้น การจับ และการคุมขัง อาจ ร่วมกับเจ้าพนักงานตำรวจ หรือเจ้าพนักงานอื่น หรือแจ้งให้เจ้าพนักงาน ตำรวจ หรือเจ้าพนักงานอื่นดำเนินการได้ 6. การถามคำให้การหรือสอบปากคำผู้ต้องหาในคดีที่มีข้อหาความผิดซึ่ง กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปหรือโทษ สถานที่หนักกว่านั้น ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการบันทึกภาพและเสียง ซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องไว้ เว้นแต่เป็นกรณีเร่งด่วน หรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจดำเนินการได้ ก็ให้พนักงานสอบสวนนั้น บันทึกเหตุดังกล่าวไว้เป็นหลักฐานในสำนวนการสอบสวน 7. ในคดีที่มีข้อหาในความผิดที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้ จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไป และพนักงานสอบสวนเห็นว่า ข้อเท็จจริงในคดีมี ความสลับซับซ้อนและยากลำบากต่อการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อ พิสูจน์ถึงการกระทำความผิด หากปรากฏว่ามีผู้ต้องหาคนหนึ่งคนใดให้การ รับสารภาพและให้ข้อมูลสำคัญอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดีกับผู้บง การหรือตัวการสำคัญหรือพิสูจน์ความผิดของผู้ร่วมกระทำความผิดคนอื่น ในข้อหาความผิดซึ่งมีอัตราโทษสูงกว่า พนักงานสอบสวนอาจเสนอ ความเห็นต่อพนักงานอัยการว่าควรกันผู้ต้องหานั้นไว้เป็นพยานในคดีที่จะ ฟ้องผู้บงการ ตัวการสำคัญ หรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนอื่น เมื่อพนักงาน อัยการเห็นชอบ 8. ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนในกรณีผู้ต้องหาถูกขังอยู่ ตามมาตรา 142 วรรคสามไปยังพนักงานอัยการ ดังนี้ (1) ในกรณีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงเกินกว่าหกเดือนแต่ไม่ถึง สิบปี หรือปรับเกินกว่าห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ให้ส่งสำนวนไม่น้อย

กระบวนการปฏิรูปกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา/หลักการและ เหตุผล	ประเด็นการปฏิรูป กระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
			กว่าสิบสองวันก่อนวันครบกำหนดซึ่งผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย (2) ในกรณีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ส่งสำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบสี่วันก่อนวันครบกำหนดซึ่งผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย 9. ในกรณีปรากฏพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงในสำนวนหรือผู้มีส่วนได้เสียร้องโดยมีพยานหลักฐานว่ามีบุคคลอื่นมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดในสำนวนใด ให้พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนบุคคลนั้นซึ่งปรากฏตามสำนวนว่าเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดเป็นผู้ต้องหาเพิ่มเติมในสำนวนนั้นได้ 10. กรณีพนักงานอัยการสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมตามมาตรา 143 วรรคสอง (1) นั้น หากพนักงานสอบสวนไม่ส่งผลการสอบสวนเพิ่มเติมภายในกำหนดระยะเวลา และเพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่การดำเนินคดี ให้พนักงานอัยการมีอำนาจดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมคดีนั้นได้
	2. รับรองสิทธิของผู้เสียหาย รวมทั้งการแจ้งสิทธิและความคืบหน้าของคดี การเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย และการดำเนินการด้านล่าม รับรองสิทธิของพยาน รวมทั้งการอำนวยความสะดวกและการคุ้มครองพยาน	1. ให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลย มีสิทธิได้รับทราบความคืบหน้าของคดีตลอดกระบวนการ และเข้าถึงข้อมูลกรณีส่งไม่ฟ้องคดี 2. ยกเลิกบทบัญญัติในการควบคุมบุคคลเป็นระยะเวลาไม่เกินสามวัน 3. ในการปล่อยตัวชั่วคราว ให้ยึดหลักการไม่ควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาไว้ในอำนาจรัฐ 4. ในการตรวจค้นยานพาหนะและการค้นตัวบุคคล ให้มีกลไกคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	1. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้เสนอ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (อยู่ระหว่างการพิจารณาใน สนช.) 1. ในการจับหรือค้น ให้เจ้าพนักงานผู้จับหรือค้น จัดให้มีการบันทึกภาพและเสียง ซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่อง 2. ในชั้นจับกุม หรือระหว่างสอบสวน ห้ามมิให้เจ้าพนักงาน หรือ พนักงานสอบสวน นำผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาออกแถลงข่าว หรือให้สัมภาษณ์ สื่อมวลชน และห้ามมิให้เผยแพร่ภาพหรือเสียงของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา 3. กรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างได้รับอนุญาตให้ปล่อย

กระบวนการปฏิรูปกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา/หลักการและ เหตุผล	ประเด็นการปฏิรูป กระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
		5. ในการดักฟังหรือแทรกแซงการสื่อสาร ให้มีกลไกควบคุมตรวจสอบถ่วงดุล	ชั่วคราว มีให้ับระยะเวลาที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ 4. กรณีมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มีให้นำบทบัญญัติมาตรา 98 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ 5. ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีไปในระหว่างที่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ 6. ถ้าการกระทำผิดตามข้อ 5 เป็นการกระทำในระหว่างที่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวจากศาล ให้ศาลที่มีคำสั่งเช่นนั้นมีอำนาจไต่สวนและลงโทษผู้กระทำผิดได้โดยมิต้องฟ้อง 7. ความผิดตามข้อ 5 ไม่ระงับไปเพราะเหตุที่คดีของผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นมีการสั่งไม่ฟ้อง ยกฟ้อง จำหน่ายคดี หรือถอนฟ้อง 8. การร้องทุกข์ ผู้เสียหายสามารถร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนในเขตท้องที่ใดก็ได้ ถ้าความผิดที่ร้องทุกข์มิได้อยู่ในเขตอำนาจของพนักงานสอบสวนนั้น ก็ให้รับจัดการส่งคำร้องทุกข์ดังกล่าวไปยังพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจโดยเร็ว 9. การยื่นหรือส่งคำร้องทุกข์ในลักษณะนี้อาจดำเนินการโดยทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นใดก็ได้ 2. คณะรัฐมนตรีได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (กำลังพิจารณาใน สนช.) 1. หลักเกณฑ์การพิจารณาคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว และหลักเกณฑ์การพิจารณาไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

กระบวนการปฏิรูปกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา/หลักการและ เหตุผล	ประเด็นการปฏิรูป กระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
			2. หลักเกณฑ์ในการเรียกประกันและหลักประกันในการปล่อยชั่วคราว ผู้ต้องหา หรือจำเลย 3. กำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาล ทำหน้าที่แจ้งพนักงาน ฝ่ายปกครอง หรือตำรวจจับผู้ต้องหา หรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อย ชั่วคราวของศาล หรือจับด้วยตนเองในกรณีจำเป็น 4. กำหนดความผิดฐานหลบหนีในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราวและ บทลงโทษ 5. กำหนดให้การใช้สิทธิฟ้องคดีอาญาต้องกระทำโดยสุจริต
	3. ส่งเสริมและสนับสนุนงาน ด้านนิติวิทยาศาสตร์และ นิติเวชศาสตร์เป็นสถาบันอิสระ มีความเป็นมืออาชีพ และมี หลายสถาบัน	บัญญัติกฎหมายเฉพาะด้านการขึ้นสูตรพลิกศพ เพื่อพัฒนา ประสิทธิภาพในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน	
	4. การสังคดี ปรับปรุงการสั่ง ไม่ฟ้องคดีที่ไม่เป็นประโยชน์ ต่อสาธารณะ	ศึกษากรณีให้เห็นว่าไม่จำเป็นต้องสั่งฟ้องคดี โดยกำหนด หลักเกณฑ์ให้เป็นแนวทางให้กับอัยการในการพิจารณา	
	5. การชะลอการฟ้องในคดี โทษไม่ฟ้อง และในคดีที่รัฐเป็น ผู้เสียหาย (มีกรณีศึกษา ประกอบ)	ในการไกล่เกลี่ยคดีอาญาให้ปรับใช้หลักยุติธรรมสมานฉันท์ และเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการ ไม่ควรให้พนักงาน สอบสวนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยคดีอาญา	

กระบวนการปฏิรูปกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา/หลักการและ เหตุผล	ประเด็นการปฏิรูป กระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
3. ชั้นพิจารณาคดี (ชั้นศาล)	1. ปรับปรุงการไต่สวนมูลฟ้อง	1. ปรับปรุงมาตรฐานการประทับฟ้อง ให้ศาลมีดุลยพินิจสั่งไต่สวนมูลฟ้องได้ ทั้งคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ และเอกชนเป็นโจทก์ โดยเฉพาะคดีอาญาร้ายแรงหรือมีการร้องขอจากจำเลย 2. ให้มีการยื่นบัญชีระบุพยานในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง โดยจำเลยมีสิทธินำพยานหลักฐานของตนเข้าไต่แย้งได้ 3. ให้องค์คณะผู้พิพากษาที่ทำการไต่สวนมูลฟ้องเป็นคนละชุดกับชุดที่พิจารณาพิพากษา 4. กำหนดหลักการในการไต่สวนคดีวิสามัญ เพื่อป้องกันปัญหาการไต่สวนการควบคุมตัวโดยมิชอบ	คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้เสนอ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (อยู่ระหว่างการพิจารณาใน สนช.) 1. ในกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ หากความปรากฏต่อศาลว่า โจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ ศาลจะมีคำสั่งยกฟ้องหรือไม่ประทับฟ้องนั้นก็ได้ และห้ามโจทก์ยื่นฟ้องคดีนั้นอีก คำสั่งเช่นว่านี้ไม่ตัดอำนาจพนักงานอัยการที่จะยื่นฟ้องคดีนั้นใหม่ 2. ในการไต่สวนมูลฟ้อง ถ้าจำเลยมาศาล ให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีก็ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 173 มาใช้บังคับโดยอนุโลม จำเลยอาจแถลงให้ศาลทราบถึงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันสำคัญที่ศาลควรสั่งว่า คดีไม่มีมูล และจะระบุในคำแถลงถึงตัวบุคคล เอกสาร หรือวัตถุที่จะสนับสนุนข้อเท็จจริงตามคำแถลงของจำเลยด้วยก็ได้ กรณีเช่นว่านี้ ศาลอาจเรียกบุคคล เอกสาร หรือวัตถุดังกล่าวมาเป็นพยานศาลเพื่อประกอบการวินิจฉัยสั่งคดีได้ตามที่เห็นสมควร โดยโจทก์และจำเลยอาจถามพยานศาลได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาล คำสั่งของศาลที่ว่าคดีมีมูลให้แสดงเหตุผลอย่างชัดเจนประกอบด้วย
	2. ปรับปรุงระบบการพิจารณาพิพากษาคดี	1. ปรับเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะให้สอดคล้องกับความร้ายแรงและซับซ้อนของคดี และให้ผู้พิพากษาที่มีประสบการณ์สูงเป็นหัวหน้าคณะ 2. สร้างมาตรฐานการพิจารณาคดีให้ศาลได้ใช้บทบาทเชิงรุกในการตรวจสอบค้นหาความจริง โดยเฉพาะคดีที่มีอัตราโทษสูง เพื่อให้ศาลเข้าใจรูปคดีและสามารถค้นหาความจริงได้	คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้เสนอ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (อยู่ระหว่างการพิจารณาใน สนช.) 1. เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควร เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปโดยไม่ชักช้า ศาลมีอำนาจพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยได้ ในกรณีดังต่อไปนี้ (1) จำเลยไม่อาจมาฟังการพิจารณาและการสืบพยานได้เนื่องจากความ

กระบวนการปฏิรูปกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา/หลักการและ เหตุผล	ประเด็นการปฏิรูป กระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
		เต็มที่ 3. ใช้ระบบยุติธรรมสมานฉันท์ในชั้นศาล เพื่อเยียวยา ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด และชุมชน 4. ในการทำคำวินิจฉัย ให้ศาลวินิจฉัยและอธิบายข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายและเหตุผลทุกประเด็นในคำพิพากษาอย่างชัดเจน และสมเหตุสมผล 5. การกำหนดมาตรการบังคับโทษในชั้นศาล ให้มีการนำสืบ ถึงความเป็นมาและความประพฤติของจำเลยอย่างเปิดเผยใน ชั้นศาล 6. ในการอุทธรณ์ ให้การรับคดีเข้าสู่ศาลอุทธรณ์เป็นสิทธิของ คู่ความที่จะอุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในศาล ลำดับที่สูงไปได้อีกครั้งหนึ่ง โดยยกเลิกการรับรองหรือขอ อนุญาตอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง 7. ในการฎีกา ให้ศาลฎีกาเป็นศาลพิจารณาเฉพาะปัญหาข้อ กฎหมาย โดยมีผู้พิพากษาทั้งหมดประกอบเป็นองค์คณะ	เจ็บป่วยหรือ มีเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจกล่าวอ้างได้ เมื่อจำเลยมีทนายและ จำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟัง การพิจารณาและสืบพยาน (2) จำเลยเป็นนิติบุคคลและศาลได้ออกหมายจับผู้จัดการหรือผู้แทนของ นิติบุคคลนั้นแล้ว แต่ยังจับตัวมาไม่ได้ (3) จำเลยอยู่ในอำนาจศาลแล้วแต่ได้หลบหนีไปและศาลได้ออกหมายจับ แล้ว แต่ยังจับตัวมาไม่ได้ (4) ในระหว่างพิจารณาหรือสืบพยาน ศาลมีคำสั่งให้จำเลยออกจากห้อง พิจารณาเพราะเหตุขัดขวางการพิจารณา หรือจำเลยออกไปจากห้อง พิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล ในกรณีดังกล่าว เมื่อศาลพิจารณาคดีเสร็จสิ้นแล้ว ให้ศาลมีคำพิพากษาใน คดีนั้นต่อไป
	3. ปรับปรุงระบบการ ช่วยเหลือทางกฎหมาย	ปรับปรุงระบบให้ประชาชน (จำเลย โจทก์ผู้เสียหาย และ พยาน) เข้าถึงการช่วยเหลือทางกฎหมายในชั้นเจ้าพนักงาน ชั้นศาล ทั้ง 3 ศาล และชั้นบังคับโทษ	
	4. ยกเลิกระบบศาลทหารที่ พิจารณาคดีที่พลเรือนกระทำ ความผิด	ให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาเฉพาะคดีอาญาทหาร ทหารที่ กระทำความผิดต่อพลเรือนให้ขึ้นศาลพลเรือน	
4. ชั้นหลังพิจารณาคดี (ชั้นบังคับโทษ)	1. ปรับปรุงโทษอาญาทั้งระบบ	1. เปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต โดย ผู้ต้องขังจะพ้นโทษได้ต่อเมื่อมีพฤติกรรมที่ไม่เป็นภัยต่อสังคม	

กระบวนการปฏิรูปกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา/หลักการและ เหตุผล	ประเด็นการปฏิรูป กระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
		และรับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าระยะเวลาเพื่อความปลอดภัย ป้องกันไม่ให้นักโทษที่มีความผิดร้ายแรงออกจากเรือนจำเร็ว เกินไป 2. ยกเลิกอัตราโทษจำคุกขั้นต่ำเพื่อให้ศาลใช้ดุลยพินิจลงโทษ ที่เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำผิดและเหมาะสม กับผู้กระทำความผิดรายบุคคล 3. เพิ่มโทษทางเลือกและโทษระดับกลางแทนการใช้โทษจำคุก ซึ่งมีต้นทุนสูง เช่น การลงโทษในชุมชน การทำงานบริการ สังคม การจำคุกผ่อนส่ง การกักขังไว้ในบ้านหรือสถานที่ กำหนด เป็นต้น โดยมีกระบวนการคัดกรอง สืบเสาะภูมิหลัง ของผู้กระทำความผิดเพื่อสร้างแผนการแก้ไขฟื้นฟูที่เหมาะสม 4. ปรับปรุงโทษปรับทางอาญาให้มีอัตราที่เหมาะสมสอดคล้อง กับสถานะเงินเฟ้อและค่าปรับตามรายได้เพื่อมีประสิทธิภาพใน การป้องกันอาชญากรรมและกระทำความผิดซ้ำ 5. เพิ่มรูปแบบการกำหนดวิธีการเพื่อความปลอดภัยให้มีความ หลากหลาย และขยายหลักเกณฑ์ให้สามารถบังคับใช้วิธีการ เพื่อความปลอดภัยได้ก่อนความผิดเกิด 6. ส่งเสริมการเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติอย่างเป็นระบบ เพื่อ สามารถนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการบังคับโทษหรือกำหนด วิธีการเพื่อความปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ	
	2. ปรับปรุงระบบงาน ราชทัณฑ์	1. พัฒนาระบบจำแนกผู้ต้องขัง โดยแยกประเภทและ ลักษณะเรือนจำสำหรับผู้ต้องขังแต่ละประเภทให้ชัดเจน 2. ประกันสิทธิผู้ต้องขังระหว่างดำเนินคดีที่ต้องได้รับการ	

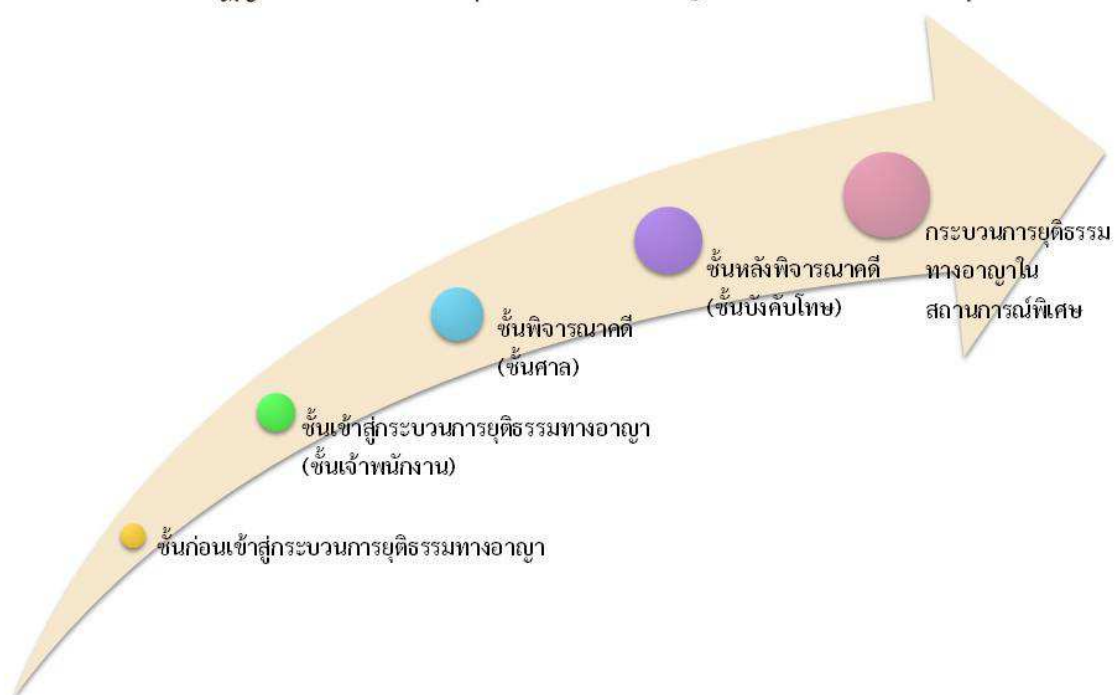
กระบวนการปฏิรูปกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา/หลักการและ เหตุผล	ประเด็นการปฏิรูป กระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
		ปฏิบัติอย่างเหมาะสมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการควบคุมตัวแยก ออกจากนักโทษเด็ดขาด 3. ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ให้ได้รับสิทธิขั้น พื้นฐานของผู้ต้องขัง ซึ่งรวมทั้งระบบการฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็น รายบุคคล ระบบการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวและการ ดูแลหลังปล่อยตัว โดยปรับใช้กระบวนการยุติธรรม मानฉันท 4. ยกเลิกข้อจำกัดเกี่ยวกับประเภทความผิดที่ไม่ได้รับ ประโยชน์จากการอภัยโทษ ยกเลิกข้อจำกัดประเภทความผิดที่ ห้ามออกไปทำงานสาธารณะนอกเรือนจำ 5. สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบงานราชทัณฑ์ เปิดรับการตรวจสอบภายนอกโดยใช้กลไกอื่น เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพิ่มการตรวจสอบโดย ศาล	
5. กระบวนการยุติธรรมทาง อาญาในสถานการณ์พิเศษ	ทบทวนกฎหมายพิเศษด้าน ความมั่นคง	ทบทวนกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงและอำนาจศาลทหาร ให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสากลด้านสิทธิมนุษยชน	

ข้อเสนอการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ข้อเสนอการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน

กระบวนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา/หลักการและเหตุผล

ขั้นตอนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ขั้นตอนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา - มีต่อ

ประเด็นการปฏิรูป	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
1) ปฏิรูปงานตำรวจ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม	1. มีสถาบันการศึกษาเน้นวิชาการตำรวจสมัยใหม่ โดยแยกจากโรงเรียนเตรียมทหารและพัฒนาหน่วยงานวิจัยและพัฒนา 2. ปรับโครงสร้างองค์กรและการบริหารงานให้มีการกระจายอำนาจ มีการกำกับดูแลจากคณะกรรมการหลายระดับและมีการตรวจสอบจากประชาชน 3. ปรับปรุงระบบการบริหารงานบุคคล 4. โอนภารกิจที่ไม่ใช่ภารกิจหลักไปยังหน่วยงานอื่น และเชื่อมโยงข้อมูลในลักษณะเครือข่าย 5. ปรับปรุงระบบการตรวจสอบ โดยแยกเรตตำรวจออกจากโครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด้วยกลไกภายนอกที่เป็นอิสระ 6. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนตามหลักการตำรวจชุมชน 7. พัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของตำรวจ ระบบการจัดเก็บข้อมูล ระบบแผนที่อาชญากรรม	คณะกรรมการการปฏิรูปตำรวจได้เสนอให้ปรับปรุงแก้ไข ร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. (อยู่ระหว่างการพิจารณาใน สนช.) สภาพปัญหา : ไม่เหมาะสมกับสภาวะการณ์ปัจจุบัน ข้อเสนอ : การแต่งตั้งข้าราชการตำรวจให้ดำรงตำแหน่ง ไม่ต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ (ก.ตร.) แต่ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติพิจารณา คัดเลือกและแต่งตั้ง เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารราชการในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ขั้นก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา - มีต่อ

ประเด็นการปฏิรูป	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
2) ทบทวนโทษทางอาญาทั้งระบบและลดทอนความเป็นอาชญากรรม	1. ทบทวนกฎหมายที่มีโทษทางอาญาทั้งระบบให้มีเท่าที่จำเป็นและเหมาะสม (กฎหมายที่มีโทษทางอาญามากกว่า 350 ฉบับ) 2. ลดทอนความเป็นอาชญากรรมในความผิดบางประเภท 3. กำหนดนิรนัยโทษสำหรับความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย และเกี่ยวเนื่องกับประชาชนที่เดือดร้อนเกินสมควรจากกฎหมายหรือนโยบาย เช่น คดีป่าไม้ที่ดิน	คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2561 อนุมัติการกำหนดโทษทางอาญาเท่าที่จำเป็นเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญ กำหนดปรับโทษอาญาที่ไม่รุนแรง แต่สร้างภาระต่อศาล เป็นโทษอย่างอื่น มีหลักเกณฑ์ที่ส่วนราชการจะเสนอกฎหมายใหม่แล้ว ต้องการกำหนดโทษทางอาญา ได้แก่ 1) เป็นการกระทำที่กระทบกับความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง และส่วนรวม 2) เป็นกรณีที่ไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผล มีประสิทธิภาพเพียงพอให้ประชาชนปฏิบัติตาม 3) กฎหมายใดที่มีความผิดทางอาญาแล้วมีโทษปรับเพียงสถานเดียว หรือมีโทษจำคุก แต่สามารถเปรียบเทียบเป็นโทษปรับได้ ให้เปลี่ยนเป็นวิธีการอื่นที่ไม่ใช่โทษทางอาญา

ขั้นก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา - มีต่อ

ประเด็นการปฏิรูป	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
3) หันเหคดีอาญาที่ไม่ร้ายแรงออกจากกระบวนการยุติธรรม (ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และยุติธรรมชุมชน)	ให้มีกฎหมายกลางเกี่ยวกับยุติธรรมชุมชน ที่ครอบคลุมภารกิจในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม การระงับข้อพิพาทในชุมชน การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน การฟื้นฟูเยียวยาผู้เสียหาย และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการร่วมกับหน่วยงานของรัฐ	1. คณะรัฐมนตรี เสนอ ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. (อยู่ระหว่างการพิจารณาใน สนช.) หลักการและข้อเสนอ การนำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่มากนัก และข้อพิพาททางอาญาบางประเภท มากำหนดเป็นกฎหมายกลางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐ หรือ ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนใช้ในการยุติหรือระงับข้อพิพาทดังกล่าว โดยคำนึงถึงความยินยอมของคู่กรณี 2. กระทรวงยุติธรรมเสนอ ร่างพระราชบัญญัติยุติธรรมชุมชน พ.ศ. (อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา) กำหนดให้มีกฎหมาย เกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในดำเนินงานยุติธรรมระดับชุมชน โดยมีอาสาสมัครยุติธรรมชุมชน ศูนย์ยุติธรรมชุมชน และกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชน 3. สมาชิก สนช. เสนอร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยคดีอาญาในชั้นสอบสวน พ.ศ. (กำลังพิจารณาใน สนช.) ให้มีการไกล่เกลี่ยคดีอาญาในชั้นสอบสวนเกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้ ความผิดลหุโทษ และความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 3 ปี

ขั้นเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ชั้นเจ้าพนักงาน)

- ① ปรับโครงสร้างการสอบสวนและการฟ้องร้องคดีให้เป็นกระบวนการเดียวกัน
- ② รับรองสิทธิของผู้เสียหาย การแจ้งสิทธิและความคืบหน้าของคดี รวมทั้งการเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย
- ③ ส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวชศาสตร์เป็นสถาบันอิสระ มีอาชีพ และมีหลายสถาบัน
- ④ การสั่งคดี ปรับปรุงการสั่งไม่ฟ้องคดีที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ
- ⑤ ชะลอการฟ้องในคดีโทษไม่ฟ้อง และในคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย (มีกรณีศึกษาประกอบ)

ขั้นเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ชั้นเจ้าพนักงาน) - มีต่อ

ประเด็นการ ปฏิรูป	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
1) ปรับโครงสร้าง การสอบสวนและ การฟ้องร้องคดีให้ เป็นกระบวนการ เดียวกัน โดยให้ พนักงานอัยการ เป็นผู้รับผิดชอบ	1. การแจ้งข้อหาต้องให้พนักงานอัยการเห็นชอบก่อน 2. การจับกุมและควบคุมตัว ให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ในการกลั่นกรองคำร้องขอออกหมายอาญาต่อศาล 3. ยกเลิกระบบงดการสอบสวนโดยให้พนักงานอัยการควบคุมการสอบสวนและติดตามจนกว่าคดีจะหมดอายุความ 4. การไกล่เกลี่ยคดีอาญาให้ปรับใช้หลักยุติธรรมสมานฉันท์และเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการ 5. ให้มีพนักงานสอบสวนตามหน่วยงานที่รับผิดชอบกฎหมายแต่ละประเภท โดยพนักงานสอบสวนแยกจาก สตช. ไปอยู่กับกระทรวงยุติธรรม 6. ยกเลิกคำสั่ง คสช. ที่ 115/2557 แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้เสนอ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. (อยู่ระหว่างการพิจารณาใน สนช.) 1. ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้พนักงานอัยการร่วมทำการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน ใน 4 กรณี (รายละเอียดตามเอกสาร) 2. การสอบสวนร่วมกัน หากพนักงานอัยการเห็นสมควร ให้พนักงานอัยการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวน เพื่อให้คำแนะนำหรือตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่ชั้นเริ่มการสอบสวน 3. ในระหว่างที่พนักงานอัยการยังไม่ได้เข้าร่วมการสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนไปพลางก่อน และถือว่าการสอบสวนดังกล่าวชอบด้วยกฎหมาย 4. ในคดีที่ผู้เสียหายหรือผู้กล่าวหาฟ้องเรียนว่าพนักงานสอบสวนไม่รับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ หากพนักงานอัยการเห็นสมควรอาจรับทำการสอบสวน และอาจแจ้งให้พนักงานสอบสวนเข้าร่วมทำการสอบสวนได้ - มีต่อ -

ขั้นเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ชั้นเจ้าพนักงาน) - มีต่อ

ประเด็นการปฏิรูป	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
		5. ในการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อ 4 ให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน ทั้งนี้ ให้พนักงานอัยการเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ 6. การถามคำให้การหรือสอบปากคำผู้ต้องหาในคดีที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป หรือโทษสถานหนักกว่านั้น ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการบันทึกภาพและเสียงไว้แต่เป็นกรณีเร่งด่วนหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจดำเนินการได้ 7. ในคดีที่มีข้อหาในความผิดที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และพนักงานสอบสวนเห็นว่า ข้อเท็จจริงในคดีมีความสลับซับซ้อนและยากลำบากต่อการแสวงหาพยานหลักฐาน หากปรากฏว่ามีผู้ต้องหาคนหนึ่งคนใดให้การรับสารภาพ และให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดีกับผู้ต้องหา หรือตัวการสำคัญ หรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนอื่นในข้อหาความผิดซึ่งมีอัตราโทษสูงกว่า พนักงานสอบสวนอาจเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการว่าควรกันผู้ต้องหานั้นไว้เป็นพยานในคดีได้ เมื่อพนักงานอัยการเห็นชอบ - มีต่อ -

ขั้นเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ชั้นเจ้าพนักงาน) - มีต่อ

ประเด็นการปฏิรูป	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
		8. ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนในกรณีผู้ต้องหาถูกซึ่งอยู่ตามมาตรา 142 วรรคสามไปยังพนักงานอัยการ ดังนี้ (1) ในกรณีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงเกินกว่า 6 เดือนแต่ไม่ถึง 10 ปี หรือปรับเกินกว่า 500 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ให้ส่งสำนวนไม่น้อยกว่า 12 วันก่อนวันครบกำหนดซึ่งผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย (2) ในกรณีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ส่งสำนวนไม่น้อยกว่า 24 วันก่อนวันครบกำหนดซึ่งผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย 9. ในกรณีปรากฏพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงในสำนวนหรือผู้มีส่วนได้เสียร้องโดยมีพยานหลักฐานว่ามีบุคคลอื่นมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดในสำนวนใด ให้พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนบุคคลนั้นได้ 10. กรณีพนักงานอัยการสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมตามมาตรา 143 วรรคสอง (1) นั้น หากพนักงานสอบสวนไม่ส่งผลการสอบสวนเพิ่มเติมภายในกำหนดระยะเวลา ให้พนักงานอัยการมีอำนาจดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมคดีนั้นได้

ขั้นเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ชั้นเจ้าพนักงาน) - มีต่อ

ประเด็นการปฏิรูป	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
2) รับรองสิทธิของผู้เสียหาย การแจ้งสิทธิและความสืบหน้าของคดี การเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมาย การดำเนินการด้านล่าม รับรองสิทธิของพยาน รวมทั้งการอำนวยความสะดวกและการคุ้มครองพยาน	1. ให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลย มีสิทธิได้รับทราบความสืบหน้าของคดีตลอดกระบวนการ และเข้าถึงข้อมูลกรณีสิ่งไม่พึงคดี 2. ยกเลิกทบทวนคดีในการควบคุมบุคคลเป็นระยะเวลาไม่เกิน 3 วัน 3. ในการปล่อยตัวชั่วคราว ให้ยึดหลักการไม่ควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาไว้ในอำนาจรัฐ 4. ในการตรวจค้นยานพาหนะและการค้นตัวบุคคล ให้มีกลไกคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ 5. ในการดักฟังหรือแทรกแซงการสื่อสาร ให้มีกลไกควบคุมตรวจสอบถ่วงดุล	1. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้เสนอ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. (อยู่ระหว่างการพิจารณาใน สนช.) 1. ในการจับหรือค้น ให้เจ้าพนักงานผู้จับหรือค้น จัดให้มีการบันทึกภาพและเสียง ซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่อง 2. ในชั้นจับกุม หรือระหว่างสอบสวน ห้ามมิให้เจ้าพนักงาน หรือพนักงานสอบสวน นำผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาออกแถลงข่าว หรือให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน และห้ามมิให้เผยแพร่ภาพหรือเสียงของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา 3. กรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว มิให้นับระยะเวลาที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ 4. กรณีมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา 98 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ - มีต่อ -

ขั้นเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ชั้นเจ้าพนักงาน) - มีต่อ

ประเด็นการปฏิรูป	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
		5. ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีไปในระหว่างที่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ 6. ถ้าการกระทำผิดตามข้อ 5 เป็นการกระทำในระหว่างที่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวจากศาล ให้ศาลที่มีคำสั่งเช่นนั้นมีอำนาจไต่สวนและลงโทษผู้กระทำผิดได้โดยมิต้องฟ้อง 7. ความผิดตามข้อ 5 ไม่ระงับไปเพราะเหตุที่คดีของผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นมีการสั่งไม่ฟ้อง ยกฟ้อง จำหน่ายคดี หรือถอนฟ้อง 8. การร้องทุกข์ ผู้เสียหายสามารถร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนในเขตท้องที่ใดก็ได้ ถ้าความผิดที่ร้องทุกข์มีได้อยู่ในเขตอำนาจของพนักงานสอบสวนนั้น ก็ให้รับจัดการส่งคำร้องทุกข์ดังกล่าวไปยังพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจโดยเร็ว 9. การยื่นหรือส่งคำร้องทุกข์ในลักษณะนี้อาจดำเนินการโดยทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นใดก็ได้ - มีต่อ -

ขั้นเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ชั้นเจ้าพนักงาน) - มีต่อ

ประเด็นการปฏิรูป	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
		2. คณะรัฐมนตรีได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (กำลังพิจารณาใน สนช.) 1. หลักเกณฑ์การพิจารณาคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว และหลักเกณฑ์การพิจารณาไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว 2. หลักเกณฑ์ในการเรียกประกันและหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหา หรือจำเลย 3. กำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาล ทำหน้าที่แจ้งพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจจับผู้ต้องหา หรือจำเลยที่หลบหนี การปล่อยชั่วคราวของศาล หรือจับด้วยตนเองในกรณีจำเป็น 4. กำหนดความผิดฐานหลบหนีในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราว และบทลงโทษ 5. กำหนดให้การใช้สิทธิฟ้องคดีอาญาต้องกระทำโดยสุจริต

ขั้นเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ชั้นเจ้าพนักงาน)

ประเด็นการปฏิรูป	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
3) ส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวชศาสตร์ เป็นสถาบันอิสระ มีความเป็นมืออาชีพ และมีหลายสถาบัน	บัญญัติกฎหมายเฉพาะด้านการขึ้นสูตรพลิกศพ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน	
4) การสั่งคดี ปรับปรุงการสั่งไม่ฟ้องคดีที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ (มีกรณีศึกษาประกอบ)	ศึกษากรณีเห็นว่าไม่จำเป็นต้องสั่งฟ้องคดี โดยกำหนดหลักเกณฑ์ให้เป็นแนวทางให้กับอัยการในการพิจารณา	
5) การชะลอการฟ้องในคดีโทษไม่ฟ้อง และในคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย (มีกรณีศึกษาประกอบ)	ในการไกล่เกลี่ยคดีอาญาให้ปรับใช้หลักยุติธรรมสมานฉันท์และเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการ ไม่ควรให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยคดีอาญา	

ชั้นพิจารณาคดี (ชั้นศาล)

- 1) ปรับปรุงการไต่สวนมูลฟ้อง
- 2) ปรับปรุงระบบการพิจารณาพิพากษาคดี
- 3) ปรับปรุงระบบการช่วยเหลือทางกฎหมาย
- 4) ยกเลิกระบบศาลทหารที่พิจารณาคดีที่พลเรือนกระทำความผิด

ชั้นเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ชั้นเจ้าพนักงาน) - มีต่อ

ประเด็นการปฏิรูป	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
1) ปรับปรุงการไต่สวนมูลฟ้อง	- ปรับปรุงมาตรฐานการประทับรับฟ้อง ให้ศาลมีดุลยพินิจสั่งไต่สวนมูลฟ้องได้ ทั้งคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ และเอกชนเป็นโจทก์ โดยเฉพาะคดีอาญาร้ายแรงหรือมีการร้องขอจากจำเลย - ให้มีการยื่นบัญชีระบุพยานในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง โดยจำเลยมีสิทธินำพยานหลักฐานของตนเข้าโต้แย้งได้ - ให้องค์คณะผู้พิพากษาที่ทำการไต่สวนมูลฟ้องเป็นคนละชุดกับชุดที่พิจารณาพิพากษา - กำหนดหลักการในการไต่สวนคดีวิสามัญ เพื่อป้องกันปัญหาการไต่สวนการควบคุมตัวโดยมิชอบ	คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ได้เสนอ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (อยู่ระหว่างการพิจารณาใน สนช.) - ในกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ หากความปรากฏต่อศาลว่า โจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริง ศาลจะมีคำสั่งยกฟ้องหรือไม่ประทับฟ้องนั้นก็ได้ และห้ามโจทก์ยื่นฟ้องคดีนั้นอีก คำสั่งเช่นว่านี้ไม่ตัดอำนาจพนักงานอัยการที่จะยื่นฟ้องคดีนั้นใหม่ - ในการไต่สวนมูลฟ้อง ถ้าจำเลยมาศาล ให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีก็ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 173 มาใช้บังคับโดยอนุโลม จำเลยอาจแถลงให้ศาลทราบถึงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันสำคัญที่ศาลควรสั่งว่า คดีไม่มีมูล และจะระบุในคำแถลงถึงตัวบุคคล เอกสาร หรือวัตถุที่จะสนับสนุนข้อเท็จจริงตามคำแถลงของจำเลยด้วยก็ได้

ขั้นเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ชั้นเจ้าพนักงาน) - มีต่อ

ประเด็นการปฏิรูป	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
2) ปรับปรุงระบบการพิจารณาพิพากษาคดี	1. ปรับเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะให้สอดคล้องกับความร้ายแรงและซับซ้อนของคดี และให้ผู้พิพากษาที่มีประสบการณ์สูงเป็นหัวหน้าคณะ 2. สร้างมาตรฐานการพิจารณาคดีให้ศาลได้ใช้บทบาทเชิงรุกในการตรวจสอบค้นหาความจริง โดยเฉพาะคดีที่มีอัตราโทษสูง 3. ใช้ระบบยุติธรรมสมานฉันท์ในชั้นศาล เพื่อเยียวยาความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด และชุมชน - มีต่อ -	คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ได้เสนอ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (อยู่ระหว่างพิจารณาใน สนช.) 1. เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควร เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปโดยไม่ชักช้า ศาลมีอำนาจพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยได้ ในกรณีดังต่อไปนี้ (1) จำเลยไม่อาจมาฟังการพิจารณาและการสืบพยานได้ เนื่องจากความเจ็บป่วยหรือ มีเหตุจำเป็นอันไม่อาจก้าวล่วงได้ เมื่อจำเลยมีทนายและจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณาและสืบพยาน - มีต่อ -

ขั้นเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ชั้นเจ้าพนักงาน) - มีต่อ

ประเด็นการปฏิรูป	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
	4. ในการทำคำวินิจฉัย ให้ศาลวินิจฉัยและอธิบายข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายและเหตุผลทุกประเด็นในคำพิพากษาอย่างชัดเจนและสมเหตุสมผล 5. การกำหนดมาตรการบังคับโทษในชั้นศาล ให้มีการนำสืบถึงความเป็นมาและความประพฤติของจำเลยอย่างเปิดเผยในชั้นศาล 6. ในการอุทธรณ์ ให้การรับคดีเข้าสู่ศาลอุทธรณ์เป็นสิทธิของคู่ความที่จะอุทธรณ์ ปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในศาลลำดับที่สูงไปได้อีกครั้งหนึ่ง โดยยกเลิกการรับรองหรือขออนุญาตอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง 7. ในกรณีฎีกา ให้ศาลฎีกาเป็นศาลพิจารณาเฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย โดยมีผู้พิพากษาทั้งหมดประกอบเป็นองค์คณะ	(2) จำเลยเป็นนิติบุคคลและศาลได้ออกหมายจับผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้นแล้ว แต่ยังจับตัวมาไม่ได้ (3) จำเลยอยู่ในอำนาจศาลแล้วแต่ได้หลบหนีไปและศาลได้ออกหมายจับแล้ว แต่ยังจับตัวมาไม่ได้ (4) ในระหว่างพิจารณาหรือสืบพยาน ศาลมีคำสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาเพราะเหตุขัดขวางการพิจารณา หรือจำเลยออกไปจากห้องพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล ในกรณีดังกล่าว เมื่อศาลพิจารณาคดีเสร็จสิ้นแล้ว ให้ศาลมีคำพิพากษาในคดีนั้นต่อไป

ชั้นเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ชั้นเจ้าพนักงาน)

ประเด็นการปฏิรูป	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
3) ปรับปรุงระบบการช่วยเหลือทางกฎหมาย	ปรับปรุงระบบให้ประชาชน (จำเลย โจทก์ผู้เสียหาย และพยาน) เข้าถึงการช่วยเหลือทางกฎหมายในชั้นเจ้าพนักงาน ชั้นศาล ทั้ง 3 ศาล และชั้นบังคับโทษ	
4) ยกเลิกระบบศาลทหารที่พิจารณาคดีที่พลเรือนกระทำความผิด	ให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาเฉพาะคดีอาญาทหาร ทหารที่กระทำความผิดต่อพลเรือนให้ชั้นศาลพลเรือน	

ชั้นหลังพิจารณาคดี (ชั้นบังคับโทษ)

ขั้นเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ชั้นเจ้าพนักงาน) - มีต่อ

ประเด็นการปฏิรูป	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
1) ปรับปรุงโทษอาญาทั้งระบบ	- เปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต โดยผู้ต้องขังจะพ้นโทษได้ต่อเมื่อมีพฤติกรรมที่ไม่เป็นภัยต่อสังคม และรับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าระยะเวลา - ยกเลิกอัตราโทษจำคุกขั้นต่ำ เพื่อให้ศาลใช้ดุลยพินิจลงโทษที่เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำผิดและเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดรายบุคคล - เพิ่มโทษทางเลือกและโทษระดับกลางแทนการใช้โทษจำคุกซึ่งมีต้นทุนสูง โดยมีกระบวนการคัดกรอง สืบเสาะภูมิหลังของผู้กระทำความผิดเพื่อสร้างแผนการแก้ไขฟื้นฟูที่เหมาะสม - ปรับปรุงโทษปรับทางอาญาให้มีอัตราที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานะเงินเพื่อและค่าปรับตามรายได้ เพื่อมีประสิทธิภาพในการป้องกันอาชญากรรมและกระทำความผิดซ้ำ - เพิ่มรูปแบบการกำหนดวิธีการเพื่อความปลอดภัยให้มีความหลากหลาย และขยายหลักเกณฑ์ให้สามารถบังคับใช้วิธีการ - ส่งเสริมการเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติอย่างเป็นระบบ เพื่อสามารถนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการบังคับโทษหรือกำหนดวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ	

ขั้นเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ชั้นเจ้าพนักงาน)

ประเด็นการปฏิรูป	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
2) ปรับปรุงระบบงานราชทัณฑ์	- พัฒนาระบบจำแนกผู้ต้องขัง โดยแยกประเภทและลักษณะเรือนจำสำหรับผู้ต้องขังแต่ละประเภทให้ชัดเจน - ประกันสิทธิผู้ต้องขังระหว่างดำเนินคดีที่ต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการควบคุมตัวแยกออกจากนักโทษเด็ดขาด - ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ให้ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ต้องขัง ซึ่งรวมทั้งระบบการฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล ระบบการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวและการดูแลหลังปล่อยตัว โดยปรับใช้กระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์ - ยกเลิกข้อจำกัดเกี่ยวกับประเภทความผิดที่ไม่ได้รับประโยชน์จากการอภัยโทษ ยกเลิกข้อจำกัดประเภทความผิดที่ห้ามออกไปทำงานสาธารณะนอกเรือนจำ - สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบงานราชทัณฑ์ เปิดรับการตรวจสอบภายนอกโดยใช้กลไกอื่น เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพิ่มการตรวจสอบโดยศาล	

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาในสถานการณ์พิเศษ

ทบทวนกฎหมายพิเศษ
ด้านความมั่นคง

ขั้นเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ชั้นเจ้าพนักงาน)

ประเด็นการปฏิรูป	ข้อเสนอ	ความก้าวหน้าในการดำเนินการ
1) ทบทวนกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง	ทบทวนกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงและอำนาจศาลทหารให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสากลด้านสิทธิมนุษยชน	

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)

Union for Civil Liberty (UCL.)

ความเป็นมา

ด้วยความปรารถนาที่จะเห็นการพัฒนาของสังคมไทยได้ก้าวรุดหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ เสมอภาคและภราดรภาพในหมู่คนไทยด้วยกัน การสร้างสรรค์และส่งเสริมให้แนวคิดด้านสิทธิมนุษยชนได้ซึมซับเข้าไปในวิถีชีวิตของประชาชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะบทเรียนในอดีตได้สอนให้เราตระหนักว่า “มีแต่การที่มนุษย์เคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ และให้เกียรติซึ่งกันและกันเท่านั้น จึงจะนำมาซึ่งสันติสุขในสังคม

เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2516 นักศึกษา นักวิชาการ ทนายความ และประชาชนจากสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่ตระหนักในคุณค่าแห่งสิทธิและเสรีภาพ ได้ร่วมกันก่อตั้ง สสส. ขึ้นในนาม “สหภาพเพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน” ทั้งนี้เพื่อให้เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือและพิทักษ์สิทธิเสรีภาพให้กับประชาชนผู้ถูกละเมิดขั้นพื้นฐาน และเพื่อเผยแพร่แนวคิด ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนทั่วไป

สสส. ได้ดำเนินกิจกรรมในการพิทักษ์ และส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชนตลอดมา เช่น การบริการอรรถคดี เผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมาย รณรงค์ให้มีการยกเลิกกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม สนับสนุนการรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อพิทักษ์ปกป้องผลประโยชน์อันพึงมีพึงได้ ฯลฯ

วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2526 สสส. ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเป็นสมาคม จึงเปลี่ยนชื่อจากสหภาพเพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน มาเป็น “สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)”

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย
2. ให้บริการโดยทั่วไปเพื่อขจัดการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน
3. ร่วมมือและประสานงานกับองค์กรหรือสมาคมอื่น ที่มีวัตถุประสงค์สอดคล้องกัน
4. ส่งเสริมให้ประชาชนตามท้องถิ่นต่างๆ ทั่วราชอาณาจักร ได้ตื่นตัวในเรื่องสิทธิเสรีภาพ ทั้งนี้เพื่อกระจ่ายความคิดและการปฏิบัติออกไปถึงระดับท้องถิ่น
5. วางมาตรการและการดำเนินการพิทักษ์สิทธิเสรีภาพ
6. ค้ำครองสิทธิผู้บริโภค อนุรักษ์และพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนส่งเสริมสิทธิของประชาชนในด้านนิเวศวิทยา

หลักการในการดำเนินงาน

1. สมาชิกภาพเป็นการเข้าร่วมกันโดยความสมัครใจในฐานะเอกชนไทย
2. เป็นองค์การเอกชน ดำเนินงานของตนโดยอิสระ
3. ไม่มีฐานะเป็นตัวแทนหรือปากเสียงหรือผลประโยชน์ของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ หากปฏิบัติหน้าที่เพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยทั่วไป
4. เป็นกลางทางการเมือง กล่าวคือ ไม่เป็นเครื่องมือเพื่อการแสวงหาอำนาจ หรือสนับสนุนกลุ่มการเมือง หรือกลุ่มผลประโยชน์ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดโดยเฉพาะ

กิจกรรม – งานของ สสส.

งานรณรงค์ ดำเนินการรณรงค์ปัญหาสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ เช่น การยกเลิกโทษประหารชีวิตประเทศไทย การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

งานศึกษาวิจัย สสส. จัดให้มีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนด้านต่าง ๆ และการแสดงทัศนะต่อประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน แล้วนำออกเผยแพร่ ในรูปแบบแถลงการณ์ จัดหมายเปิดผนึก รายงานสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนประจำปี

งานเอกสารสิ่งพิมพ์ สสส. ได้จัดทำหนังสือรายงานการศึกษาโทษประหารชีวิต รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชน หนังสือเล่ม เพื่อเผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่ สสส. จัดขึ้น

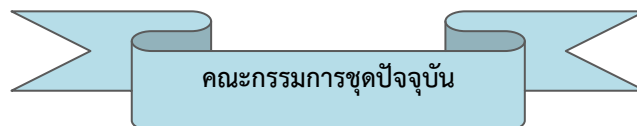
งานเสริมความรู้ทางกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญ อนุสัญญา และกติการะหว่างประเทศว่าสิทธิมนุษยชน และกฎหมายให้แก่ผู้ใช้แรงงาน เกษตรกร และประชาชนทั่วไป เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานและสามารถนำหลักปฏิบัติและข้อกฎหมายไปใช้พิทักษ์สิทธิของตนได้อย่างเหมาะสม

งานบริการช่วยเหลือทางกฎหมาย มีทนายความอาสาสมัครเพื่อคอยให้คำปรึกษาแก่ประชาชนและช่วยดำเนินคดีให้กับผู้ด้อยโอกาสที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยรวม

งานส่งเสริมการรวมกลุ่ม สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร กรรมกร ทนายความ นักวิชาการ และประชาชนทั่วไป เพื่อเข้ามาร่วมกิจกรรมในการพิทักษ์ปกป้องสิทธิมนุษยชน นักต่อสู้ของชุมชน

งานประสานงาน มีการประสานงานกับบุคคลสถาบันการศึกษา องค์การด้านสิทธิมนุษยชนทั้งในและต่างประเทศทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อร่วมกันส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชน

งานสมาชิกสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมด้านการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในปัญหาและแนวคิดสิทธิมนุษยชนให้กับสมาชิกของ สสส. เพื่อให้สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมของ สสส. มากขึ้น

นายนิกร	วีสเพ็ญ	ประธานกรรมการ
นายรัชฎา	มนูรัชฎา	รองประธานคนที่ 1
นายกวิน	ชุติมา	รองประธานคนที่ 2
นางไพรัตน์	จันทร์ทอง	กรรมการฝ่ายการเงิน
นางสมศรี	หาญอนันตสุข	กรรมการฝ่ายทะเบียนและสมาชิก
นายนิวัติ	แก้วล้วน	กรรมการฝ่ายกฎหมาย
นางสุนทรี	เซ่งกิ่ง	กรรมการ
นางสาวศยามล	ไกรยรรวงศ์	กรรมการ
นายสันติชัย	ชายเกตุ	กรรมการ
นางสาวจันทร์จิรา	จันทร์แผ้ว	กรรมการ
นายบรรเจิด	สิงคนติ	กรรมการ
นางนิตยา	หว่างไพบูลย์	กรรมการ

สำนักงานติดต่อ

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.) Union for Civil Liberty (UCL.)

109 ซ.สิทธิชน ถ.สุทธิสารวินิจฉัย แขวงสามเสนนอก

เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10320

โทรศัพท์ 0-2275-4231-2 โทรสาร 0-2275-4230

Email: uclthailand@gmail.com

ภาคผนวก

รายชื่อคณะกรรมการโครงการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วยพลังของประชาชน

รายชื่อกรรมการระดับชาติ

1. ผู้แทนองค์กรสิทธิมนุษยชน

1.1 นางสาวนัยนา	สุภาพัง	มูลนิธิธีรนาถ กาญจนอักษร
089 5108 188
1.2 นางสาวพรเพ็ญ	คงขจรเกียรติ	มูลนิธิสืบสานวัฒนธรรม
063-9751757 / noinoipornpen@gmail.com
1.3 นายสมชาย	หอมล่อ	มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา
081-8377350 / shomlaor@gmail.com
1.4 นางสาวสุรีย์	เซ่งกิ่ง	สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)
089-7132 070 / ss.sunny@hotmail.com
1.5 นางสาวสุภาภรณ์	มาลัยลอย	มูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม
094-9695995 / malailoy@gmail.com

2. ผู้แทนทนายความ/นักกฎหมายสิทธิมนุษยชน

2.1 นางณัฐาศิริ	เบิร์กแมน	ทนายความ
085-1208077/ nadthasiri@gmail.com
2.2 นายนิกร	วิสเพ็ญ	สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)
081-8782794 / dokkaewsilk@hotmail.com
2.3 นายนิวัติ	แก้วล้วน	สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)
081-6512689/ greenlaw_n@hotmail.com
2.4 นายรัชฎา	มนูรัชฎา	สมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน
0814394938 / ratsada.manoo@gmail.com
2.5 นางสาว ส.รัตนมณี	พลกล้า	มูลนิธิศูนย์ข้อมูลชุมชน
081-7725843/ sorrattana1@gmail.com

3. ผู้แทนนักวิชาการ

3.1 ดร. ธาณี	วรภัทร์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
3.2 ศ.ดร. บรรเจิด	สิงคะเนติ	เมธีวิจัยอาวุโส สกว. อดีตคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย
081-4442703/ bsingka@yahoo.com
081-6924955/ thanee_vor@hotmail.com
3.3 อาจารย์วิชัย	ศรีรัตน์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
w.srirat@hotmail.com

3.4 ดร.ศักดิ์ณรงค์	มงคล	มหาวิทยาลัยรังสิต
		081-8504852/ saknarongm@gmail.com

รายชื่อกรรมการระดับอนุภูมิภาค

1. ภาคตะวันออก (ภาค 2)

1.1 นายณัฐวัฒน์	กฤตยานวัช	คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
		089-7698360/ nattawat_kong@hotmail.com,
		nattawat@buu.ac.thมหาวิทยาลัยบูรพา
1.2 นายไพรัช	สุภักดิ์	ทนายความ
		teepirat@gmail.com

2. ภาคอีสานใต้ (ภาค 3)

2.1 นายชันเพชร	ชายทวีป	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
		081-7187109 2.1
2.2 ดร. ดำเกิง	โถทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
		081-9079407/ dthothong@srur.ac.th
2.3 ทนายเถกิง	ลัทธวิงค์	ทนายความ
		093-3217192/ thakerg2499@gmail.com
2.4 นายทองดี	ทองผาย	จังหวัดศรีสะเกษ
		086-2535180
2.5 ดร.นิรันดร์	กุลพานันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
		085-0272571

3. ภาคอีสานเหนือ (ภาค 4)

3.1 ดร.กิตติบดี	ไยพุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
		081-5455545 (ID Line: YKITTI)
3.2 อาจารย์นิสิต(พาริดา) ศักยพันธ์		มหาวิทยาลัยขอนแก่น
		081-3914413/ fareeda29@gmail.com
3.3 อ.วชิรวัตต์	อารียะสิริโชติ	วิทยาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
		094-4511888/wachirawat.a@nsu.ac.th
3.4 นายวิบูลย์	บุญภัทรรักษา	ทนายความ
		081-1288948
3.5 อ.สุดารัตน์	เพ็งคำ	จังหวัดอุดรธานี
		081-5514202/ sudarat_p89@hotmail.com

4. ภาคเหนือตอนบน (ภาค 5)

4.1 นางสาวนิตยา	หว่างไพบูลย์	ทนายความ 081-993-9061/ nitearth@hotmail.com
4.2 นายนิพนธ์	เทียนวิหาร	ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมศาสนาและวัฒนธรรมชุมชน cchumchon@hotmail.com
4.3 อาจารย์ไพสิฐ	พานิชย์กุล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 089-6092287/ panitchkul@gmail.com
4.4 นายวิฑิต	หว่างไพบูลย์	ผู้ช่วยทนายความและผู้ประสานงาน 088-0991088/ tripsdesign@gmail.com
4.5 นายสุมิตรชัย	หัตถสาร	สมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน 081-9507575 / sumitchai2007@gmail.com

5. ภาคเหนือตอนล่าง (ภาค 6)

5.1 อาจารย์ ดร.กานติศ	ศิริสานต์	ภาควิชานิติศาสตร์ วิทยาลัยการบริหารจัดการและการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก 063-6655453/ dr.kandids@hotmail.com
5.2 นายชวลิต	นักระนาด	ทนายความ, นักกฎหมาย, อดีตคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก 083-2127997/ chavarch.nagranad@gmail.com
5.3 นายประพจน์	ศรีเทศ	นักวิชาการอิสระ 081-7278026
5.4 นายพิชัย	นวนลภาศรี	ทนายความและภาคประชาสังคม 081-3636429/ pichai1256@gmail.com
5.5 นายสาคร	สงมา	มูลนิธิคนเพียงไพร่/NGOs 081-6751835/ local_nao@hotmail.com

6. ภาคตะวันตก (ภาค 7)

6.1 นางสาวจันทร์จิรา	จันทร์แผ้ว	ทนายความ junfullmoon@gmail.com
6.2 นายสมนึก	ตุ้มสุภาพ	ทนายความ 081-8428754/ somnuk_law@hotmail.com, monglawyer@gmail.com

6.3 ร.ต.ต.สุรศิษฐ์ เหลืองอรัญญา ทนายความ
081-9430 859/ surasich@gmail.com

7. ภาคใต้ตอนบน (ภาค 8)

7.1 นายกฤษดา สัญญาดี 088-7683887/ kritsada.den@hotmail.com
7.2 นางสาวคุณัญญา สองสมุทร ทนายความ
088-7535774/kunanyasongsamuth@gmail.com
7.3 นางสาวณัฐชัตยากร กัญญา ทนายความ
086-4758128/ natlawyer1007@gmail.com
7.4 นางสาวทิพวรรณ ถิ่นมะลวน ทนายความ
087-0173811/ ying_tippawan2003@hotmail.com
7.5 นางสุพรรณษา มะเหรัมย์ ทนายความ
085-1718200/ cheelemchai@yahoo.co.th

8. ภาคใต้ตอนล่าง (ภาค 9)

8.1 นายกฤษดา ขุนณรงค์ ทนายความ/ นักสิทธิมนุษยชน
098-6702187/ lanoi2008@hotmail.com
8.2 นายพลไท ลวากร นักสิทธิมนุษยชน
063-6497432/ pathick.law@gmail.com
8.3 นายภาคภูมิ วิธานติวัฒน์ konandaman@hotmail.com
8.4 นายสันติชัย ชายเกตุ ทนายความ
089-4660993/ suntichaichaygate@gmail.com

วิทยากร /คณะที่ปรึกษา

1. นายกวิน ชูติมา สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)
081-6444505/ gwyn.chutima@gmail.com
2. ผ.ศ.ดร.จตุรงค์ บุญรัตนสุนทร มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
089-0571755/ jaturong22@gmail.com
3. อัยการน้ำแท้ มีบุญสร้าง อัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัดกาญจนบุรี
087-0788866/ namtaee@yahoo.com
4. นายไพโรจน์ พลเพชร มูลนิธิสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา
081-8374572/ uclthai@gmail.com

5. นางสาวศยามล	ไถยวงศ์	สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)
081-4939535/ noksayamol@gmail.com
6. นายศราวุฒิ	ประทุมราช	สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)
092-2578104/ tuactive@gmail.com

คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการปฏิรูปตำรวจ

1. นายบุญแทน	ตันสุเทพวิรวงศ์	เครือข่ายปฏิรูปตำรวจ
081-8662136/ bverawongse@gmail.com
2. นางสมศรี	หาญอนันตสุข	เครือข่ายปฏิรูปตำรวจ
081-8105306/ somsrihan@gmail.com

ทีมงานเจ้าหน้าที่

1. ผู้ประสานงาน	นายอนุชา	วินทะไชย (เอก)	083-0796411/ eakucl@gmail.com
2. เจ้าหน้าที่โครงการ	นางสาวเบญจพร	บัวสำลี (ก้อย)	089-5055494/ nongkoy.sd@gmail.com
3. เจ้าหน้าที่ Website โครงการ	นายสม	พินแสน	080-9999395

ร่าง

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๓/๑ และมาตรา ๑๓/๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๓/๑ ในการจับหรือค้น ให้เจ้าพนักงานผู้จับหรือค้นจัดให้มีการบันทึกภาพและเสียงซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องไว้ เว้นแต่เป็นกรณีเร่งด่วนหรือมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจดำเนินการได้ก็ให้เจ้าพนักงานนั้นบันทึกเหตุดังกล่าวไว้เป็นหลักฐานในบันทึกการจับหรือบันทึกการค้น แล้วแต่กรณี”

“มาตรา ๑๓/๒ ในชั้นจับกุมหรือระหว่างสอบสวน ห้ามมิให้เจ้าพนักงานผู้จับหรือรับตัวผู้ถูกจับหรือพนักงานสอบสวนนำผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาออกแถลงข่าวหรือจัดให้บุคคลดังกล่าวให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชน

เจ้าพนักงานหรือพนักงานสอบสวนตามวรรคหนึ่งต้องไม่เผยแพร่ภาพหรือเสียงของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาต่อสาธารณชนหรือยินยอมให้บุคคลซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่บันทึกภาพหรือเสียงของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาหรือกระทำการอื่นใดอันมีลักษณะเป็นการประจานผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา แต่ทั้งนี้ มิให้รวมถึงการกระทำตามความจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือติดตามจับกุมผู้กระทำความผิด”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๑๗/๑ และมาตรา ๑๑๗/๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๑๗/๑ ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว มิให้นับระยะเวลาที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ

ในกรณีมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มีให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ”

“มาตรา ๑๑๗/๒ ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีไปในระหว่างที่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำในระหว่างที่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวจากศาล ให้ศาลที่มีคำสั่งเช่นนั้นมีอำนาจไต่สวนและลงโทษผู้กระทำผิดได้โดยมิต้องฟ้อง

ความผิดตามวรรคหนึ่งไม่ระงับไปเพราะเหตุที่คดีของผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นมีการสั่งไม่ฟ้อง ยกฟ้อง จำหน่ายคดี หรือถอนฟ้อง”

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๒๑/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๒๑/๑ ในคดีดังต่อไปนี้ ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้พนักงานอัยการร่วมทำการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน

(๑) คดีที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น

(๒) คดีที่ผู้มีส่วนได้เสียในคดีร้องขอให้พนักงานอัยการเข้าร่วมทำการสอบสวน

(๓) คดีที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าควรได้รับคำปรึกษาแนะนำจากพนักงานอัยการ

(๔) คดีอื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ในการสอบสวนร่วมกันตามวรรคหนึ่ง หากพนักงานอัยการเห็นสมควร ให้พนักงานอัยการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนเพื่อให้คำแนะนำหรือตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่ชั้นเริ่มการสอบสวน โดยให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามคำแนะนำของพนักงานอัยการในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดีนั้น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในระหว่างที่พนักงานอัยการยังมิได้เข้าร่วมการสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนไปพลางก่อน และถือว่าการสอบสวนดังกล่าวชอบด้วยกฎหมาย

การสอบสวนตามมาตรานี้ ให้พนักงานสอบสวนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ”

มาตรา ๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๒๑/๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๒๑/๒ ในคดีที่ผู้เสียหายหรือผู้กล่าวหาฟ้องเรียนว่าพนักงานสอบสวนไม่รับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ หากพนักงานอัยการเห็นสมควรอาจรับทำการสอบสวน และอาจแจ้งให้พนักงานสอบสวนเข้าร่วมทำการสอบสวนได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน ทั้งนี้ ให้พนักงานอัยการเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ โดยในการค้น การจับ และการคุมขัง อาจร่วมกับเจ้าพนักงานตำรวจ หรือเจ้าพนักงานอื่น หรือแจ้งให้เจ้าพนักงานตำรวจ หรือเจ้าพนักงานอื่นดำเนินการก็ได้”

มาตรา ๗ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคท้ายของมาตรา ๑๒๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“การร้องทุกข์ตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหายสามารถร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนในเขตท้องที่ใดก็ได้ ถ้าความผิดที่ร้องทุกข์มิได้อยู่ในเขตอำนาจของพนักงานสอบสวนนั้น ก็ให้รีบจัดการส่งคำร้องทุกข์ดังกล่าวไปยังพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจโดยเร็ว

มาตรา ๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๒๔/๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๒๔/๒ การยื่นหรือส่งคำร้องทุกข์ในลักษณะนี้อาจดำเนินการโดยทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นใดก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวง”

มาตรา ๙ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๓๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๓๖ การถามคำให้การหรือสอบปากคำผู้ต้องหาในคดีที่มีข้อหาความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการบันทึกภาพและเสียงซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องไว้ เว้นแต่เป็นกรณีเร่งด่วนหรือมีเหตุจำเป็นอันอื่นไม่อาจดำเนินการได้ ก็ให้พนักงานสอบสวนนั้นบันทึกเหตุดังกล่าวไว้เป็นหลักฐานในสำนวนการสอบสวน”

มาตรา ๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๓๖/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๓๖/๑ ในคดีที่มีข้อหาในความผิดที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไป และพนักงานสอบสวนเห็นว่า ข้อเท็จจริงในคดีมีความสลับซับซ้อนและยากลำบากต่อการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ถึงการกระทำความผิด หากปรากฏว่ามีผู้ต้องหาคนหนึ่งคนใดให้การรับสารภาพและให้ข้อมูลสำคัญอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดีกับผู้บงการหรือตัวการสำคัญหรือพิสูจน์ความผิดของผู้ร่วมกระทำความผิดคนอื่นในข้อหาความผิดซึ่งมีอัตราโทษสูงกว่า พนักงานสอบสวนอาจเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการว่าควรกันผู้ต้องหานั้นไว้เป็นพยานในคดีที่จะฟ้องผู้บงการ ตัวการสำคัญ หรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนอื่น เมื่อพนักงานอัยการเห็นชอบ ให้จัดการดังต่อไปนี้

(๑) ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนผู้ต้องหานั้นไปยังพนักงานอัยการเพื่อฟ้องต่อศาล

(๒) ให้พนักงานอัยการบรรยายฟ้องให้ศาลทราบด้วยว่า จำเลยจะเป็นพยานสำคัญในคดีที่จะฟ้องผู้บงการ ตัวการสำคัญ หรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนอื่น

(๓) ให้ศาลรอกำหนดโทษจำเลยผู้นั้นไว้ก่อน จนกว่าจำเลยนั้นจะไปเป็นพยานในคดีที่ผู้บงการ ตัวการสำคัญ หรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนอื่นถูกฟ้องเป็นจำเลยแล้ว และหากศาลเห็นว่าคำเบิกความของจำเลยนั้นเป็นข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งจนส่งผลให้ศาลในคดีดังกล่าวสามารถพิจารณาพิพากษาลงโทษบุคคลเหล่านั้นได้ ศาลจะลงโทษจำเลยผู้นั้นน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้”

มาตรา ๑๑ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๔๒/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๔๒/๑ ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนในกรณีผู้ต้องหาถูกขังอยู่ตามมาตรา ๑๔๒ วรรคสามไปยังพนักงานอัยการ ดังนี้

(๑) ในกรณีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงเกินกว่าหกเดือนแต่ไม่ถึงสิบปี หรือปรับเกินกว่าห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ให้ส่งสำนวนไม่น้อยกว่าสิบสองวันก่อนวันครบกำหนดซึ่งผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย

(๒) ในกรณีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ส่งสำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบสี่วันก่อนวันครบกำหนดซึ่งผู้ต้องหาครั้งสุดท้าย

ในกรณีที่มีเหตุขัดข้องอันสำคัญและจำเป็นที่ไม่สามารถส่งสำนวนภายในระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง หรือมีเหตุอื่นใดที่ทำให้ระยะเวลาในการขังผู้ต้องหาเปลี่ยนแปลงไป ให้พนักงานสอบสวนรีบแจ้งไปยังพนักงานอัยการเพื่อประสานการดำเนินคดี และขอคำแนะนำในการดำเนินคดีดังกล่าว เพื่อให้สามารถดำเนินการส่งสำนวนการสอบสวนได้อย่างครบถ้วนโดยเร็ว”

มาตรา ๑๒ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๔๓/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๔๓/๑ ในกรณีปรากฏพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงในสำนวนหรือผู้มีส่วนได้เสียร้องโดยมีพยานหลักฐานว่ามีบุคคลอื่นมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดในสำนวนใด ให้พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนบุคคลนั้นซึ่งปรากฏตามสำนวนว่าเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดเป็นผู้ต้องหาเพิ่มเติมในสำนวนนั้นได้”

มาตรา ๑๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๔๓/๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๔๓/๒ ในกรณีพนักงานอัยการสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมตามมาตรา ๑๔๓ วรรคสอง (๑) นั้น หากพนักงานสอบสวนไม่ส่งผลการสอบสวนเพิ่มเติมภายในกำหนดระยะเวลา และเพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่การดำเนินคดี ให้พนักงานอัยการมีอำนาจดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมคดีนั้นได้ ทั้งนี้ ตามที่เห็นสมควร”

มาตรา ๑๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๖๑/๑ และมาตรา ๑๖๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๖๑/๑ ในกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ หากความปรากฏต่อศาลว่า โจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อกลั่นแกล้งหรือเอาเปรียบจำเลยหรือโดยมุ่งหวังผลอย่างอื่นยิ่งกว่าประโยชน์ที่พึงได้โดยชอบ ศาลจะมีคำสั่งยกฟ้องหรือไม่ประทับฟ้องนั้นก็ได้ และห้ามโจทก์ยื่นฟ้องคดีนั้นอีก

คำสั่งเช่นว่านี้ไม่ตัดอำนาจพนักงานอัยการที่จะยื่นฟ้องคดีนั้นใหม่”

“มาตรา ๑๖๕/๑ ในการไต่สวนมูลฟ้อง ถ้าจำเลยมาศาล ให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีก็ให้นำบัญญัติในมาตรา ๑๗๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

จำเลยอาจแถลงให้ศาลทราบถึงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันสำคัญที่ศาลควรสั่งว่าคดีไม่มีมูล และจะระบุในคำแถลงถึงตัวบุคคล เอกสาร หรือวัตถุที่จะสนับสนุนข้อเท็จจริงตามคำแถลงของจำเลยด้วยก็ได้ กรณีเช่นว่านี้ ศาลอาจเรียกบุคคล เอกสาร หรือวัตถุดังกล่าวมาเป็นพยานศาลเพื่อประกอบการวินิจฉัยสั่งคดีได้ตามที่เห็นสมควร โดยโจทก์และจำเลยอาจถามพยานศาลได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาล

คำสั่งของศาลที่ว่าคดีมีมูลให้แสดงเหตุผลอย่างชัดเจนประกอบด้วย”

มาตรา ๑๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๗๙/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๗๙/๑ เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควร เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปโดยไม่ชักช้า ศาลมีอำนาจพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) จำเลยไม่อาจมาฟังการพิจารณาและการสืบพยานได้เนื่องจากความเจ็บป่วยหรือมีเหตุจำเป็นอันอื่นอันไม่อาจก้าวล่วงได้ เมื่อจำเลยมีทนายและจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณาและสืบพยาน

(๒) จำเลยเป็นนิติบุคคลและศาลได้ออกหมายจับผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้นแล้ว แต่ยังจับตัวมาไม่ได้

- (๓) จำเลยอยู่ในอำนาจศาลแล้วแต่ได้หลบหนีไปและศาลได้ออกหมายจับแล้ว แต่ยังจับตัวมาไม่ได้
- (๔) ในระหว่างพิจารณาหรือสืบพยาน ศาลมีคำสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาเพราะเหตุขัดขวางการพิจารณา หรือจำเลยออกไปจากห้องพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล
- ในกรณีดังกล่าว เมื่อศาลพิจารณาคดีเสร็จสิ้นแล้ว ให้ศาลมีคำพิพากษาในคดีนั้นต่อไป”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

เอกสารประกอบการสัมมนา

สำนักงานติดต่อ

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.) Union for Civil Liberty (UCL.)

109 ซ.สิทธิชน ถ.สุทธิสารวินิจฉัย แขวงสามเสนนอก

เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10320

โทรศัพท์ 0-2275-4231-2 โทรสาร 0-2275-4230

Email: uclthailand@gmail.com